

Regeringens proposition

1977/78: 70

om värdet av vissa beräkningsenheter i guld;

beslutad den 12 januari 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

SVEN ROMANUS

Propositionens huvudsakliga innehåll

En rad internationella konventioner på bl. a. transporträttens område innehåller bestämmelser om att transportörens och andras ansvar för skador av skilda slag inte skall överstiga vissa belopp. Begränsningsbeloppen uttrycks i allmänhet i fiktiva beräkningsenheter som är baserade på värdet av en viss mängd guld av bestämd finhet. På grund av förändringar i det internationella valutasystemet har det blivit osäkert hur dessa beräkningsenheter skall omräknas till nationellt mynt. Arbetet pågår därför för att i konventionerna införa nya beräkningsenheter som inte är baserade på guld. Detta arbete har redan lett till ett antal ändringsprotokoll till transporträttsliga konventioner har antagits. Protokollen innebär att de nuvarande beräkningsenheterna ersätts med Internationella valutafondens särskilda dragningsrätter (SDR). I propositionen föreslås att riksdagen godkänner vissa av dessa ändringsprotokoll. Propositionen innehåller också förslag till de lagändringar som föranleds av protokollen samt till bestämmelser som bemyndigar regeringen att kungöra motvärdet i SDR av vissa kvarvarande begränsningsbelopp som är uttryckta i guldmynt och som bygger på ännu inte reviderade konventioner.

1 Förslag till

Lag om ändring i luftfartslagen (1957:297)

Härigenom föreskrivs, att 9 kap. 22 § luftfartslagen (1957:297)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Vid befordran av passagerare är fraktförarens ansvarighet för envar av dem begränsad till *ättiofemtusenåttahundra kronor*; och må förty, där ersättningen skall utgå i form av ränta, dennas kapitaliserade värde icke överskrida sagda gräns. Utföres befordringen av svenskt lufttrafikföretag skall gränsen för ansvarigheten dock vara tvåhundrastruttotusen kronor. Företaget skall i biljetten eller i sina standardvillkor för befordran utfästa sig att tillämpa denna gräns för ansvarigheten. I fråga om befordran som endast delvis utföres av svenskt lufttrafikföretag skall vad nu sagts om användning av det högre begränsningsbeloppet och om skyldighet att utfästa sig att tillämpa detta belopp gälla endast i fråga om den del av befordringen som utföres av sådant företag. Avtal må träffas om högre gräns för ansvarigheten än som föreskrives i detta stycke.

Beträffande inskrivet resgods eller gods är fraktförarens ansvarighet begränsad till *ättiosex kronor* för kilogram. Har passageraren eller avsändaren vid godsets överlämnande till fraktföraren särskilt uppgivit det intresse, som är förbundet med befordringen, och guldit föreskriven tilläggsavgift, gäller det uppgivna beloppet såsom gräns för fraktförarens ansvarighet, där han ej visar att passagerarens eller avsändarens intresse är lägre. Har av inskrivet resgods eller gods viss

Föreslagen lydelse

9 kap.

22 §

Vid befordran av passagerare är fraktförarens ansvarighet för envar av dem begränsad till *sextontusensexhundra särskilda dragningsrätter*; och må förty, där ersättningen skall utgå i form av ränta, dennas kapitaliserade värde icke överskrida sagda gräns. Utföres befordringen av svenskt lufttrafikföretag skall gränsen för ansvarigheten dock vara tvåhundrastruttotusen kronor. Företaget skall i biljetten eller i sina standardvillkor för befordran utfästa sig att tillämpa denna gräns för ansvarigheten. I fråga om befordran som endast delvis utföres av svenskt lufttrafikföretag skall vad nu sagts om användning av det högre begränsningsbeloppet och om skyldighet att utfästa sig att tillämpa detta belopp gälla endast i fråga om den del av befordringen som utföres av sådant företag. Avtal må träffas om högre gräns för ansvarigheten än som föreskrives i detta stycke.

Beträffande inskrivet resgods eller gods är fraktförarens ansvarighet begränsad till *sjutton särskilda dragningsrätter* för kilogram. Har passageraren eller avsändaren vid godsets överlämnande till fraktföraren särskilt uppgivit det intresse, som är förbundet med befordringen, och guldit föreskriven tilläggsavgift, gäller det uppgivna beloppet såsom gräns för fraktförarens ansvarighet, där han ej visar att passagerarens eller avsändarens intresse är lägre. Har av inskrivet resgods

¹ Senaste lydelse 1976:11.

Nuvarande lydelse

del eller något av dess innehåll förkommit, minskats, skadats eller fördröjts, skall vid bestämmandet av gränsen för fraktförarens ansvarighet endast den sammanlagda vikten av det eller de kolli, om vilka fråga är, tagas i beräkning; dock att, om förlusten, minskningen, skadan eller dröjsmålet påverkar värdet av andra kolli som omfattas av samma resgodsbevis eller flygfraktsedel, den sammanlagda vikten jämväl av dessa kolli skall tagas i beräkning.

I fråga om föremål, som passage-
raren behåller i sin vård, är ansvarigheten begränsad till *ettusensju-
hundredratjugo kronor* för envar
passagerare.

Skyldighet att gälda rättegångskostnad må åläggas fraktföraren utan hinder av att de i denna paragraf stadgade gränserna för ansvarigheten därigenom överskridas. Vad nu sagts skall dock icke gälla, där fraktföraren inom sex månader från den händelse av vilken skadan härrör eller före det talan väckts skriftligen erbjudit den skadelidande ersättning som fränsett rättegångskostnaden ej understiger vad som utdömes.

Om det guldvärde å svenska kronan som vid denna lags ikraftträdande är anmält till Internationella valutafonden sedermera ändras, skola de i denna paragraf angivna gränserna för ansvarigheten omräknas i enlighet med det ändrade guldvärdet. De nya ansvarighetsgränserna kungöras offentligen av regeringen. Föres talan om ersättning, skola ansvarighetsgränserna beräknas enligt guldvärdet å den dag dom meddelas. Vad nu sagts gäller dock ej i fråga om det i första stycket angivna beloppet om tvåhundredratjuttotusen kronor.

Föreslagen lydelse

eller gods viss del eller något av dess innehåll förkommit, minskats, skadats eller fördröjts, skall vid bestämmandet av gränsen för fraktförarens ansvarighet endast den sammanlagda vikten av det eller de kolli, om vilka fråga är, tagas i beräkning; dock att, om förlusten, minskningen, skadan eller dröjsmålet påverkar värdet av andra kolli som omfattas av samma resgodsbevis eller flygfraktsedel, den sammanlagda vikten jämväl av dessa kolli skall tagas i beräkning.

I fråga om föremål, som passage-
raren behåller i sin vård, är ansvarigheten begränsad till *trehundra-
trettio två särskilda dragningsrätter*
för envar passagerare.

Med uttrycket "särskilda dragningsrätter" avses i denna lag de av Internationella valutafonden använda särskilda dragningsrätterna. Föres talan om ersättning, skall omräkning från särskilda dragningsrätter till svenskt mynt ske efter kursen den dag dom meddelas. Därvid skall kronans värde bestämmas i enlighet med den beräkningsmetod, som Internationella valutafonden sagda dag tillämpar för sin verksamhet och sina transaktioner.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1937: 73) om befordran med luftfartyg

Härigenom föreskrivs, att 39 § lagen (1937: 73) om befordran med luftfartyg skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

39 §

Bestämmelserna i denna lag skola äga tillämpning jämväl å internationell luftbefordran, vad i 24 § stadgas dock allenast där enligt i allmänhet gällande regler svensk lag skall komma till användning. Har stat, som är ansluten till den i 32 § omförmälda konventionen, avgivit sådan förklaring, som avses i tilläggsprotokollet till samma konvention, skall lagen ej äga tillämpning å internationell luftbefordran, som utföres omedelbart av den staten.

Vid internationell luftbefordran skola de i 22 § angivna *penningbeloppen avse kronor i guld.*

Vid internationell luftbefordran skola *följande belopp tillämpas i stället för de i 22 § angivna*

1. i fråga om passagerare, åttatusentrehundra särskilda dragningsrätter per person;

2. i fråga om resgods eller gods, sjutton särskilda dragningsrätter;

3. i fråga om föremål som passageraren behåller i sin vård, trehundraotvå särskilda dragningsrätter.

Med uttrycket "särskilda dragningsrätter" avses i denna lag de av Internationella valutafonden använda särskilda dragningsrätterna. Föres talan om ersättning, skall omräkning från särskilda dragningsrätter till svenskt mynt ske efter kursen den dag dom meddelas. Därvid skall kronans värde bestämmas i enlighet med den beräkningsmetod, som Internationella valutafonden sagda dag tillämpar för sin verksamhet och sina transaktioner.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 1198) om ansvarighet för oljeskada till sjöss

Härigenom föreskrivs, att 1, 5 och 6 §§ lagen (1973:1198) om ansvarighet för oljeskada till sjöss skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

I denna lag förstås med
olja: beständig olja, såsom råolja, eldningsolja, tjock dieselolja, smörjolja och valolja;

oljeskada: dels skada som orsakats av förorening genom olja från fartyg och som uppkommit utanför fartyget, dels kostnader för förebyggande åtgärder och skada som orsakats av sådana åtgärder;

olycka: sådan händelse eller serie händelser med samma ursprung som orsakar oljeskada;

förebyggande åtgärd: varje åtgärd som varit skäligen påkallad för att förhindra eller begränsa oljeskada genom förorening och som vidtagits efter det en olycka inträffat;

ägare av fartyg: den som är registrerad som fartygets ägare eller, om registrering ej skett, den som äger fartyget; i fråga om fartyg som äges av en stat och brukas av ett bolag, vilket i denna stat är registrerat som fartygets brukare, skall dock bolaget anses som ägare;

franc: en värdeenhets innehållande sextiofem och ett halvt milligram guld av niohundra tusendelars finhet;

fartygs dräktighet: dess netto-dräktighet ökad med det maskinrum som vid bestämmande av netto-dräktigheten dragits från bruttodräktigheten eller beträffande fartyg, som ej kan mätas enligt vanliga regler för mätning av dräktighet, 40 procent av vikten i ton av den olja som fartyget kan befordra;

ansvarighetskonventionen: den i Bryssel den 29 november 1969 av-

Förelagen lydelse

I §

I denna lag förstås med
olja: beständig olja, såsom råolja, eldningsolja, tjock dieselolja, smörjolja och valolja;

oljeskada: dels skada som orsakats av förorening genom olja från fartyg och som uppkommit utanför fartyget, dels kostnader för förebyggande åtgärder och skada som orsakats av sådana åtgärder;

olycka: sådan händelse eller serie händelser med samma ursprung som orsakar oljeskada;

förebyggande åtgärd: varje åtgärd som varit skäligen påkallad för att förhindra eller begränsa oljeskada genom förorening och som vidtagits efter det en olycka inträffat;

ägare av fartyg: den som är registrerad som fartygets ägare eller, om registrering ej skett, den som äger fartyget; i fråga om fartyg som äges av en stat och brukas av ett bolag, vilket i denna stat är registrerat som fartygets brukare, skall dock bolaget anses som ägare;

särskilda dragningsrätter: de av Internationella valutafonden använda särskilda dragningsrätterna;

fartygs dräktighet: dess netto-dräktighet ökad med det maskinrum som vid bestämmande av netto-dräktigheten dragits från bruttodräktigheten eller beträffande fartyg, som ej kan mätas enligt vanliga regler för mätning av dräktighet, 40 procent av vikten i ton av den olja som fartyget kan befordra;

ansvarighetskonventionen: den i Bryssel den 29 november 1969 av-

Nuvarande lydelse

slutade konventionen om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja:

konventionsstat: stat som tillträtt ansvarighetskonventionen.

Föreslagen lydelse

slutade konventionen om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja *eller denna konvention, ändrad i London den 19 november 1976*;

konventionsstat: stat som tillträtt ansvarighetskonventionen.

Vid tillämpning av denna lag skall med fartyg jämställas varje annan flytande anordning som användes till sjöss.

5 §

Fartygets ägare har rätt att för varje olycka begränsa sin ansvarighet enligt denna lag till ett belopp motsvarande *två tusen francs* för ton av fartygets dräktighet. Ansvarigheten skall dock ej i något fall överstiga *tvåhundra tio miljoner francs*. Rätt till begränsning föreligger icke i fråga om ränta eller ersättning för rättegångskostnad.

Fartygets ägare har rätt att för varje olycka begränsa sin ansvarighet enligt denna lag till ett belopp motsvarande *ett hundratrettio sårskilda dragningsrätter* för ton av fartygets dräktighet. Ansvarigheten skall dock ej i något fall överstiga *fyrtion miljoner sårskilda dragningsrätter*. Rätt till begränsning föreligger icke i fråga om ränta eller ersättning för rättegångskostnad.

Om det påkallas till uppfyllande av Sveriges förpliktelser i förhållande till stat som tillträtt den i Bryssel den 10 oktober 1957 avslutade konventionen angående begränsningen av ansvarigheten för ägare av fartyg som användas till fart i öppen sjö, skall bestämmelserna i 10 kap. sjölagen (1891: 35 s. 1) gälla i fråga om ägarens rätt att begränsa sin ansvarighet. Ansvarighetsbeloppet bestäms enligt 235 § sjölagen.

Fartygets ägare har ej rätt till ansvarsbegränsning om olyckan vållats genom fel eller försummelse av ägaren själv med mindre han begått felet eller försummelsen i egenskap av fartygets befälhavare eller medlem av besättningen.

6 §¹

Rätt till ansvarsbegränsning enligt 5 § första stycket föreligger endast om ägaren, dennes försäkringsgivare eller annan på ägarens vägnar enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag upprättar en begränsningsfond uppgående till det ansvarighetsbelopp som gäller för ägaren. Ansvarighetsbeloppet omräknas till kronor efter den officiella kursen den dag då fonden upprättas.

Rätt till ansvarsbegränsning enligt 5 § första stycket föreligger endast om ägaren, dennes försäkringsgivare eller annan på ägarens vägnar enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag upprättar en begränsningsfond uppgående till det ansvarighetsbelopp som gäller för ägaren. Ansvarighetsbeloppet omräknas från sårskilda dragningsrätter till svenskt mynt efter kursen den dag då fonden upprättas. Där-

¹ Senaste lydelse 1975: 408.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

vid skall kronans värde bestämmas i enlighet med den beräkningsmetod som Internationella valutafonden sagda dag tillämpar för sin verksamhet och sina transaktioner.

Begränsningsfond skall här i landet upprättas hos den domstol där talan om ersättning väckts enligt 18 §. Fonden får upprättas antingen genom att ansvarighetsbeloppet inbetalas kontant eller genom ställande av säkerhet som godtages av domstolen.

Vill någon upprätta begränsningsfond, skall domstolen på ansökan av honom så snart ske kan meddela beslut om ansvarighetsbeloppets storlek. Beslutet gäller till dess annorlunda förordnas. Efter utgången av den frist som föreskrivits enligt 7 § första stycket prövar domstolen slutligt frågan om ansvarighetsbeloppets storlek.

Talan mot beslut om fastställande av ansvarighetsbelopp eller rörande fråga om godkännande av säkerhet skall föras särskilt.

Regeringen meddelar närmare bestämmelser om upprättande av begränsningsfond och om fondens förvaltning och fördelning.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

4 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1973: 1199) om ersättning från den internationella oljeskadefonden**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1973: 1199) om ersättning från den internationella oljeskadefonden

dels att 1 § och bilagan¹ till lagen skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 6 §, av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

Bestämmelserna i artiklarna 1–13 av den i Bryssel den 18 december 1971 avslutade konventionen om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja skall, till den del de ej uteslutande reglerar de fördragsslutande staternas inbördes förpliktelser och med iakttagande av vad som föreskrives i det följande, gälla som svensk lag.

Bestämmelserna i artiklarna 1–13 av den i Bryssel den 18 december 1971 avslutade konventionen om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja *i dess lydelse enligt det i London den 19 november 1976 antagna ändringsprotokollet* skall till den del de ej uteslutande reglerar de fördragsslutande staternas inbördes förpliktel-

¹ Bilagan utesluten här. Ändringarna framgår av bilaga 4 till propositionen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

ser och med iakttagande av vad som föreskrives i det följande, gälla som svensk lag.

Konventionen har i angivna delar den lydelse som härvid fogad bilaga utvisar.

6 §

I fråga om artiklarna 4, 5, 11 och 12 skall de i beräkningsenheter angivna beloppen gälla.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

5 Förslag till

Lag om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1)

Härigenom föreskrivs, att 348 § sjölagen (1891: 35 s. 1)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

348 §

Med franc förstås i denna lag en värdeenhhet innehållande sextiofem och ett halvt milligram guld av niohundra tusendelars finhet. Omräkning till svenskt mynt skall ske efter *den officiella* kursen den dag då betalning sker eller, om säkerhet ställes för betalningen, då säkerheten ställes.

Med franc förstås i denna lag en värdeenhhet innehållande sextiofem och ett halvt milligram guld av niohundra tusendelars finhet.

Regeringen kungör motvärdet av franc uttryckt i de av Internationella valutafonden använda särskilda dragningsrätterna.

Omräkning till svenskt mynt skall ske efter kursen den dag då betalning sker eller, om säkerhet ställes för betalningen, då säkerheten ställes. *Vid omräkning från särskilda dragningsrätter skall kronans värde bestämmas i enlighet med den beräkningsmetod, som Internationella valutafonden sagda dag tillämpar för sin verksamhet och sina transaktioner.*

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Lagen omtryckt 1975: 1289.

6 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1969: 12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1969: 12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg

- dels* att i 2 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen"
dels att i 6 § ordet "rådhusrätt" skall bytas ut mot "tingsrätt"
dels att 8 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Konungen meddelar de ytterligare bestämmelser som kan behövas för konventionens tillämpning.

Föreslagen lydelse

8 §

Regeringen kungör motvärdet av franc som avses i konventionen uttryckt i de av Internationella valutafonden använda särskilda dragningsrätterna samt meddelar de ytterligare bestämmelser som kan behövas för konventionens tillämpning.

Omräkning från särskilda dragningsrätter till svenskt mynt skall ske efter kursen den dag dom meddelas eller annan dag om vilken parterna är överens. Därvid skall kronans värde bestämmas i enlighet med den beräkningsmetod, som Internationella valutafonden sagda dag tillämpar för sin verksamhet och sina transaktioner.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

7 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 58) om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande

Härigenom föreskrivs, att 14 § lagen (1976: 58) om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Har järnväg vid internationell befordran ådragit sig ersättningsskyldighet enligt 4 § första stycket skall vid tillämpning av 8 § andra stycket i

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

stället för 5 000 kronor gälla ett belopp om 2 000 francs. Med franc förstås en guldfranc med en vikt av tio trettioendels gram och niohundra tusendelars finhet.

Regeringen kungör motvärdet av franc uttryckt i de av Internationella valutafonden använda särskilda dragningsrätterna.

Omräkning från särskilda dragningsrätter till svenskt mynt skall ske efter kursen den dag dom meddelas eller annan dag om vilken parterna är överens. Därvid skall kronans värde bestämmas i enlighet med den beräkningsmetod, som Internationella valutafonden sagda dag tillämpar för sin verksamhet och sina transaktioner.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

8 Förslag till

Lag om ändring i kungörelsen (1974: 748) om internationell järnvägstransport

Härigenom föreskrivs, att i kungörelsen (1974: 748) om internationell järnvägstransport skall införas en ny paragraf, 3 §, av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

3 §

Regeringen kungör motvärdet av franc som avses i CIM och CIV uttryckt i de av Internationella valutafonden använda särskilda dragningsrätterna.

Omräkning från särskilda dragningsrätter till svenskt mynt skall ske efter kursen den dag dom meddelas eller annan dag om vilken parterna är överens. Därvid skall kronans värde bestämmas i enlighet med den beräkningsmetod, som Internationella valutafonden sagda dag tillämpar för sin verksamhet och sina transaktioner.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

temet har emellertid förändrat situationen och i rättstillämpningen har uppstått tveksamhet beträffande sättet för omräkning till nationellt mynt. Sedan man inom Internationella valutafonden numera beslutat att formellt överge guldets såsom bas för kurssystemet har denna tveksamhet ytterligare förstärkts. Detta har i sin tur lett till att man inom skilda internationella organisationer har påbörjat arbete med en revision av de konventioner som innehåller bestämmelser om fiktiva värdeenheter baserade på guld. Avsikten är att införa nya värdeenheter som inte är baserade på guld. Ändringar som nyligen har vidtagits beträffande de lufträttsliga konventionerna och konventionerna om oljeskadeansvar, i vilka man övergått till en av Internationella valutafonden använd beräkningsenhet, kallad särskild dragningsrätt (SDR), bör nu föranleda motsvarande ändringar av den svenska lagstiftningen. I propositionen behandlas också frågan om tolkningen av kvarvarande bestämmelser om fiktiva värdeenheter som är baserade på guld.

2 Gällande bestämmelser

2.1 Lufträkten

Bestämmelser om ansvarighet för transportören vid luftbefordran av passagerare, resgods och annat gods finns i 9 kap. luftfartslagen. Dessa bestämmelser bygger på 1929 års konvention om internationell luftbefordran (Warszawakonventionen) i dess lydelse enligt ett år 1955 i Haag avslutat ändringsprotokoll (det s.k. Haagprotokollet). Enligt konventionen är transportörens ansvarighet i regel begränsad till vissa belopp i Poincaré-francs, dvs. en värdeenhet innehållande 65,5 mg. guld av niohundra tusendelars finhet. I luftfartslagen är motsvarande belopp angivna i svenska kronor. Omräkningen till kronor har skett på grundval av det guldvärde på den svenska kronan som vid lagens ikraftträdande var anmält till Internationella valutafonden. I luftfartslagen föreskrivs att om nämnda guldvärde ändras, de i lagen angivna gränserna skall omräknas i enlighet med det ändrade guldvärdet. De nya ansvarighetsgränserna skall kungöras av regeringen (prop. 1960: 34, L'U 19, rskr 130). Sådan kungörelse har, enligt vad dåvarande chefen för justitiedepartementet uttalade i prop. 1960: 34, endast deklarativ betydelse. Förs talan om ersättning, skall ansvarighetsgränserna beräknas enligt guldvärdet den dag dom meddelas. Den 4 oktober 1974 utfärdade Kungl. Maj:t med stöd av nämnda bestämmelser en kungörelse (1974: 702) om ändrade ansvarighetsgränser enligt 9 kap. 22 § luftfartslagen.

I vissa fall är Warszawakonventionen i sin ursprungliga lydelse tillämplig på internationella lufttransporter. I dessa fall tillämpas alltså bestämmelserna i lagen (1937: 73) om befordran med luftfartyg, vilken lag upphävdes i samband med att Haagprotokollet blev bindande för Sverige. I denna lag var begränsningsbeloppen uttryckta i guldkronor, varmed avses guld-

kronor enligt 1873 års myntlag. En sådan guldkrona har ett guldinnehåll av 0.4032258 g. rent guld, motsvarande 0.44803 g. guld av niohundra tusendelars finhet.

2.2 Sjørätten

I 5, 6 och 10 kap. sjölagen (1891:35 s. 1) finns begränsningsbestämmelser av olika slag. I 5 kap. som handlar om befordran av gods finns bestämmelser bl. a. om bortfraktares ansvarighet för godsskador som uppkommer under transporten. Enligt dessa bestämmelser är bortfraktarens ansvarighet begränsad till vissa belopp per kolli eller per kilo av godsets vikt. I 6 kap. finns liknande regler om begränsning av bortfraktarens ansvarighet vid befordran av passagerare och resgods. I 10 kap. finns bestämmelser som i vissa fall begränsar den högsta sammanlagda ansvarighet som en redare kan åläggas i anledning av en och samma skadebringande händelse för vilken han svarar, s. k. globalbegränsning. Ansvarigheten är begränsad till vissa belopp per ton av fartygets dräktighet.

Samtliga dessa begränsningsbelopp är uttryckta i francs. I 348 §, vartill de tidigare nämnda bestämmelserna hänvisar, definieras begreppet franc som Poincaréfranc. Omräkning till svenskt mynt skall ske efter den officiella kursen den dag betalning sker. Ställs säkerhet för betalningen skall dock omräkningen i stället ske enligt kursen den dag säkerheten ställs.

Bestämmelserna om bortfraktarens ansvarighet i 5 kap. bygger på 1924 års internationella konvention rörande konossement i dess lydelse enligt ett år 1968 avslutat tilläggsprotokoll. Bestämmelserna om globalbegränsning i 10 kap. faller tillbaka på en konvention från år 1957 angående begränsning av redaransvaret. I båda dessa konventioner är begränsningsbeloppen uttryckta i Poincaréfrancs. Bestämmelserna i 6 kap. bygger inte på någon konventionsreglering men har utarbetats mot bakgrund av ett förslag till internationell överenskommelse i ämnet som förelåg vid tiden för lagstiftningens tillkomst.

Bestämmelser om bortfraktarens ansvarighet för skada på transporterat gods finns också i lagen (1936: 277) i anledning av Sveriges tillträde till 1924 års internationella konvention rörande konossement (konossementlagen). Denna lag skall alltså tillämpas i stället för sjölagens bestämmelser i samma ämne om konventionen i sin ursprungliga lydelse är tillämplig på transporten i fråga. I konossementlagen är begränsningsbeloppen angivna i kronor i guld, varmed avses guldkronor enligt 1873 års myntlag.

I förhållande till utländsk fordringsägare skall beräkning enligt guldvärdet dock ske bara om det följer av fördrag med den stat som fordringsägaren tillhör och denna genomfört motsvarande beräkning till förmån för svenska fordringsägare. Beräkning efter guldvärde torde *f. n.* inte tillämpas av någon stat.

2.3. Lagstiftningen om ansvarighet för oljeskada till sjöss

Enligt lagen (1973:1198) om ansvarighet för oljeskada till sjöss är fartygsägarens ansvarighet under vissa förutsättningar begränsad till ett bestämt belopp i francs per ton av fartygets dräktighet. Ansvarigheten skall dock inte i något fall överstiga 210 milj. francs. Med franc avses Poincaréfranc. Lagen bygger på 1969 års internationella konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja (prop. 1973:140, LU 40, rskr 398). I denna konvention föreskrivs – till skillnad från i de tidigare nämnda – uttryckligen att omräkning till nationell valuta skall ske med tillämpning av den officiella kursen. En motsvarande bestämmelse har tagits in i 5 § lagen om ansvarighet för oljeskada till sjöss.

Genom en år 1971 avslutad internationell konvention har överenskomelse träffats om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja. Konventionen innehåller bestämmelser om bidragsskyldighet, storleken av utgående ersättningar m. m. där beloppen är uttryckta i Poincaréfrancs. Konventionen har införlivats med svensk rätt genom lagen (1973:1199) om ersättning från den internationella oljeskadefonden, varigenom föreskrivits att art. 1–13 i konventionen skall gälla som svensk lag.

2.4 Landsvägstransporträtten

För landsvägstransporträttens del finns bestämmelser om internationell befordran i 1956 års konvention om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg. Konventionen har införlivats med svensk rätt genom lagen (1969:12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg, varigenom föreskrivits att art. 1–41 i konventionen skall gälla som svensk lag. Enligt art. 23 är fraktförarens skyldighet att utge ersättning för förlust eller minskning av gods maximerad till ett visst belopp i francs av förlorad bruttovikt. Med franc avses i konventionen Germinalfranc, dvs. en värdeenhets bestående av 10/31 g. guld av niohundra tusendelars finhet.

2.5 Järnvägstransporträtten

Bestämmelser om internationell järnvägsbefordran finns i fördragen den 7 februari 1970 om godsbefordran på järnväg (CIM) respektive om befordran med järnväg av resande och resgods (CIV) med därtill hörande tilläggsprotokoll av samma datum. Dessa innehåller bestämmelser om begränsning av ansvarigheten till vissa belopp som är angivna i Germinalfrancs. Fördragen och tilläggsprotokollet skall enligt Kungl. Maj:ts kungörelse (1974:748) lända till efterrättelse i Sverige.

CIV innehåller främst bestämmelser av formell karaktär rörande befordran av resande och resgods. Som tillägg till CIV har slutits en konvention om järnvägs ansvarighet i fall resande dödas eller skadas. Denna konven-

tion har legat till grund för lagen (1976: 58) om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande. Lagen innehåller förutom bestämmelser om ansvarighet vid internationell befordran motsvarande reglering beträffande inhemsk trafik. Järnvägens skyldighet att ersätta förlust av eller skada på handresgods är vid internationell befordran begränsad till ett visst belopp som anges i *Germinalfrancs*.

2.6 Lagstiftningen om atomansvarighet

Bestämmelser om begränsning av ansvarigheten för innehavare av atomanläggning finns i 17 § atomansvarighetslagen (1968: 45). Lagen bygger på en i Paris år 1960 avslutad konvention om skadestandsansvar på atomenergins område (Pariskonventionen). Enligt denna konvention får innehavarens ansvarighet inte understiga vissa belopp, som är angivna i sådana betalningsenheter som avses i det europeiska monetära avtalet den 5 augusti 1955 (europeiska betalningsenheter). Denna enhet består som tidigare nämnts av 0,88867088 g. fint guld. I atomansvarighetslagen är motsvarande belopp angivna i svenska kronor.

I atomansvarighetslagen finns även bestämmelser om ersättning av statsmedel. Denna ersättning är enligt 31 § begränsad. Bestämmelserna härom bygger på en år 1963 avslutad tilläggskonvention till Pariskonventionen. Enligt tilläggskonventionen är statsansvaret begränsat på olika sätt. Begränsningsbeloppen är i konventionen uttryckta i europeiska betalningsenheter. I atomansvarighetslagen är motsvarande belopp uttryckta i samma betalningsenheter.

3 Utvecklingen inom det internationella valutasystemet

Det internationella valutasystem som upprättades efter andra världskriget fungerade tämligen friktionsfritt fram till början av 1960-talet. Huvudreglerna för detta s. k. Bretton Woods-system hade fastlagts i Internationella valutafondens stadga. Vad gäller kurserna på medlemsländernas valutor baserades systemet på s. k. parivärden uttryckta i guld eller dollar. Dessutom angavs en mycket begränsad marginal kring parivärdena inom vilken kurserna tilläts svänga. Ändring av en valutas parivärde kunde i princip ske endast för att rätta till en fundamental jämviktsrubbnings och efter valutafondens samtycke. Inom detta fastkurssystem var det endast USA som åtog sig att fritt köpa och sälja guld till ett fast pris och därigenom fullgöra sin parivärdet förpliktelse. Dollarns fasta guldinnehåll motsvarade ett guldpris av 35,00 dollar per "troy ounce" rent guld. Övriga medlemsländer valde alternativet att hålla sin kurs i en fast relation till dollarn. Med fasta parivärden direkt eller indirekt knutna till guld och med ett enhetligt guldpris förelåg det inte några svårigheter att fastställa motvärdet i nationell valuta av de fiktiva guldmynnten.

USA:s stora årliga betalningsunderskott medförde dock ett växande flöde av såväl dollar som guld till omvärlden. Det starka dollarutflödet väckte stigande farhågor och utlöste under andra halvåret år 1960 stigande oro på guldmarknaden i London. För att stabilisera priset på den privata guldmarknaden upprättade därför vissa centralbanker den s. k. guldpoolen.

De kontinuerliga underskotten i USA:s betalningsbalans ledde till att den amerikanska guldbehållningen krympte samtidigt som den kortfristiga skuldsättningen steg. De större västeuropeiska länderna blev allt ovilligare att öka sina dollartillgodohavanden. Detta skapade ett labilt läge på valuta- och guldmarknaderna med periodiskt återkommande förtroendekriser. Efterfrågan på guld på den privata marknaden steg samtidigt som den totala tillförseln av guld förblev på ungefär oförändrad nivå. Från november 1967 till mars 1968 förlorade guldpoolens centralbanker guld motsvarande 3 miljarder dollar till den privata marknaden. I detta läge beslöt guldpoolens medlemmar i april 1968 att stoppa centralbankernas försäljning av guld till den officiella kursen på den privata marknaden. Genom detta beslut skapades i praktiken två skilda guldprisnivåer, nämligen dels ett pris till vilket guld kunde köpas och säljas på den privata marknaden, dels det fasta guldpriset enligt vilket centralbankerna kunde sig emellan köpa och sälja guld. Guldpriset på den privata marknaden steg därefter kraftigt och har tidvis uppgått till cirka fyra gånger det officiella priset.

Under större delen av 1960-talet sökte man komma till rätta med bristerna i det internationella valutasystemet. Dessa försök att reformera valutasystemet kom efter hand att koncentreras till den internationella likviditetssituationen och till frågan hur ett reservskapande under internationell kontroll skulle kunna åstadkommas.

Det väsentliga resultatet av dessa reformansträngningar blev tillkomsten av en ny reservtillgång, de särskilda dragningsrätterna (SDR). Dessa dragningsrätter skapas genom beslut av valutafonden och tilldelas deltagande länder utan reell motprestation, dvs. insats i egen valuta förutses inte. Vid tillkomsten av SDR-systemet fastställdes att värdeenheten för SDR skulle vara motsvarande till 0,888671 g. fint guld. SDR gavs således ett bestämt guldinnehåll.

På hösten 1971 rakade Bretton Woods-systemet in i en akut kris. I augusti samma år upphävde USA formellt dollarns guldkonvertibilitet och lät sin valuta flyta fritt. Det amerikanska beslutet följdes av att alla viktigare länder upphörde att köpa amerikanska dollar till tidigare fastställda kurser. Dessa åtgärder stred direkt mot en av huvudprinciperna – upprätthållandet av parivärden – i det regelsystem som medlemsländerna i valutafonden åtagit sig att respektera.

En temporär lösning av växelkursproblemet nåddes genom den s. k. Smithsonian-överenskommelsen i december 1971. Denna innebar att en mer adekvat växelkursstruktur åstadkoms genom en väsentlig nedskriv-

ning av den amerikanska dollarn och uppskrivningar av flera viktiga väst-europeiska valutor, däribland den svenska kronan. Dessutom vidgades de tillåtna fluktuationsmarginalerna mot dollarn. Slutligen kunde ett medlemsland i fonden som inte upprätthöll kurser baserade på ett parivärde i stället anmäla s. k. centralkurs.

Dessa åtgärder förmådde emellertid inte återföra situationen till läget före år 1968. Efter förnyade valutakriser bröt parivärdesystemet slutligt samman under år 1973. I november samma år anmäldes till Internationella valutafonden en i SDR uttryckt centralkurs för svenska kronan. Eftersom SDR har ett fastställt guldinnehåll var det alltså möjligt att via kronans till valutafonden anmälda centralkurs räkna fram ett guldvärde. Men då kronor inte växlades mot guld enligt denna prisrelation, kan det ifrågasättas om man i praktiken kunde tala om ett existerande monetärt värde på guld. Det via centralkursen för kronan och guldinnehållet i SDR framräknade guldpriset var fiktivt. Det fanns alltså inte längre någon klar regel för att omräkna guldmynt till kronor. Situationen var likartad i fråga om andra valutor. Dessutom var flera betydelsefulla världsvalutor alltså "flytande". Det via centralkurserna och SDR:s guldinnehåll framräknade guldpriset skilde sig också avsevärt från priset på den privata marknaden.

Den rådande situationen har lett till att tveksamhet uppstått i rättstillämpningen beträffande sättet för omräkning av guldmynt till nationell valuta. I ett uppmärksammat rättsfall från april 1972 angående tillämpning av 1957 års begränsningskonvention (*Hernlinie v. Société Nationale des Pétroles Aquitaine*) har Nederländernas högsta domstol ansett att omräkning skall ske på grundval av den officiella guldpariteten. Appellationsdomstolen i Aten har emellertid i ett mål (nr 256/1974) som rörde tillämpning av 1929 års konvention om lufttransport lagt guldpriset på den privata marknaden till grund för omräkningen. I en svensk dispass (*Saga v. Sagoland*) från oktober 1972 har likaså den privata marknads guldpris lagts till grund för omräkningen vid bestämmandet av ett fartygs globalbegränsningsbelopp.

Parivärdesystemets sammanbrott medförde även problem i valutafonden i fråga om värderingen av SDR vid SDR-transaktioner. En ny värderingsmetod, dvs. metod för bestämmande av värdeförhållandet mellan SDR och valutor började därför tillämpas från den 1 juli 1974 vid transaktioner i SDR. Denna metod är baserad på en "korg" ("standard basket") i vilken de 16 viktigaste världshandelsvalutorna ingår, bl. a. den svenska kronan. Var och en av valutorna har tilldelats ett reduktionstal som bestämmer valutans relativa betydelse i korgen. Reduktionstalen har bestämts med hänsyn till de olika valutornas andel i världshandeln och deras betydelse för det internationella valutasystemet. Beslutet att införa den nya beräkningsmetoden gäller tiden fram till dess att en slutgiltig metod har kunnat fastställas och har sålunda bara interimistisk karaktär.

F. n. finns det formellt sålunda två olika sätt att uttrycka värdet på SDR.

dels med utgångspunkt från SDR:s guldinnehåll ("guldmotoden") dels med användning av den nyss beskrivna värderingsmetoden i vilken SDR:s värdeutveckling är beroende av ett vägt genomsnitt av kursutvecklingen för de 16 viktigaste världshandelsvalutorna ("korgmetoden"). "Korgmetoden" utformades så att den vid själva övergångstillfället gav samma resultat som "guldmotoden", men efter hand har en skillnad uppstått.

"Korgmetoden" brukar betecknas som den metod för värdering som Internationella valutafonden använder för sin verksamhet och sina transaktioner ("operations and transactions"). Detta slags SDR kallas därför *transaktions-SDR*. SDR vars värde uttryckts med hjälp av "guldmotoden" kallas ibland *numéraire-SDR*.

Ett nytt viktigt steg i riktning mot en revision av det internationella valutasystemet togs i januari 1976, då Internationella valutafondens interimskommitté beslöt godta ett förslag till ändrade stadgelsebestämmelser för fonden. Dessa ändringar har sedermera antagits av valutafondens styrelse. Med anledning av prop. 1976/77:86 har riksdagen den 31 mars 1977 (FiU nr 18, rskr nr 198) givit regeringen bemyndigande att för Sveriges del godkänna ändringarna i stadgan. Ändringarna kan beräknas träda i kraft under första halvåret 1978.

De föreslagna ändringarna i valutafondens stadga innebär bl. a. att SDR:s värde inte längre skall uttryckas i guld. Metoden för värdering av SDR skall fastställas genom beslut i fonden. Övergångsvis gäller att den värderingsmetod som tillämpas vid den reviderade stadgans ikraftträdande kan fortsätta att gälla, om fonden inte beslutar annat. De föreslagna ändringarna innebär också att SDR ersätter guld som kontoenhet och som normalt betalningsmedel för vissa betalningar i fonden.

Syftet med ändringarna i stadgans guldbestämmelser är att bidra till en gradvis minskning av guldets betydelse i det internationella valutasystemet. Denna inriktning kommer också till uttryck i en ny generalklausul i stadgan. Där föreskrivs bl. a. att fonden och dess medlemsländer skall främja SDR:s utveckling till den huvudsakliga reservtillgången i valutasystemet. Fonden åläggs också att undvika att styra eller fixera priset på guldmarknaden.

Ändringarna rörande guldets ställning i valutasystemet och i fondens verksamhet innebär att guldets funktion som gemensam referensenhet för parivärdesystemet och som värdeenhets för SDR upphör.

4 Metoden för omräkning av guldfrancs till svenska kronor

Något officiellt guldpris noteras f. n. inte i Sverige. Ett på det officiella guldvärdet baserat värde i svenska kronor på guldfrancs har emellertid fram till slutet av augusti månad 1977 kunnat framräknas. Därvid utgick man från det i USA noterade officiella guldpriset och omräknade detta till svenska kronor på grundval av den riktkurs för dollar som riksbanken

anmänt till Internationella valutafonden. Från amerikansk sida har man till Internationella valutafonden som parivärde på dollarn anmänt ett värde på 0,828948 SDR per dollar. Med tillämpning av SDR:s guldinnehåll erhålls då ett guldpris av ca 42,22 dollar per uns fint guld. Den 15 februari 1973 anmälde Sverige till Internationella valutafonden en ny riktkurs för dollar av 4,56 kr. Med denna utgångspunkt erhöles ett svenskt guldpris av 6 190 kr. 08 öre per kg. fint guld. En Poincaréfranc motsvarade då 0,36491 kr.

Omräkningsfrågan berördes i två under år 1973 framlagda propositioner, nämligen prop. 1973: 137 med förslag till ny lagstiftning om gods- och passagerarbefordran till sjöss och prop. 1973: 140 med förslag till lagstiftning om ansvarighet för oljeskada till sjöss (se prop. 1973: 137 s. 152, LU 35, rskr 363 samt prop. 1973: 140 s. 56 och 161, LU 40, rskr 398). I båda de nämnda propositionerna förordade föredragande statsrådet att omräkningen från Poincaréfrancs till svenskt mynt skulle ske efter den officiella kursen med tillämpning av den nyss angivna beräkningsmetoden. De belopp som anges i den tidigare nämnda kungörelsen från år 1974 om ansvarighetsgränser enligt 9 kap. 22 § luftfartslagen har räknats fram med tillämpning av samma beräkningsmetod.

Sedan de nämnda uttalandena gjordes har emellertid frågan om metoden för omräkning av guldfrancs till svenska kronor komplicerats ytterligare. I mars 1973 anslöts den svenska och den norska kronan till den ordning, som sex EG-länder, nämligen Belgien, Danmark, Frankrike, Luxemburg, Förbundsrepubliken Tyskland och Nederländerna etablerat för sina valutor, det s. k. europeiska valutakurssystemet eller valutaormen. Syftet med systemet var att begränsa kursrörelserna mellan de deltagande ländernas valutor. Centralbankerna i dessa länder åtog sig sålunda att intervensera på valutamarknaden för att hålla marknadskurserna inom en marginal på 2 1/4% från fastställda centralkurser mellan valutorna i berörda länder.

Den 18 oktober 1976 och den 4 april 1977 ändrades kursförhållandet mellan den svenska kronan och de valutor som ingår i det europeiska valutakurssystemet. Någon officiell ändring av centralkursen för den svenska kronan skedde dock inte. Vid båda tillfällena meddelade man för svensk del valutafonden endast att riksbankens officiella köp- och säljkurser för övriga "ormvalutor" ändrats. I meddelandena angavs de nya köp- och säljkurserna med tillägg att dessa motsvarade en viss centralkurs på den svenska kronan. Kursen på kronan gentemot numéraire-SDR angavs till 5,55651 kr. i oktober 1976 och till 5,91118 kr. i april 1977. Gentemot dollarn innebar dessa kurser en "centralkurs" på 4,606 resp. 4,90 kr. per dollar.

Den centralkurs för den svenska kronan som anmäldes i november 1973, enligt vilken en dollar motsvarar 4,56 kr., kvarstår sålunda formellt fortfarande. Den nyss beskrivna utvecklingen av kronans värde mot SDR innebar emellertid att den tidigare angivna svårigheten att fastställa ett värde i svenska kronor av en guldfranc ökade. I en promemoria den 17 maj

1977 angående den svenska kronans värde i förhållande till Poincaréfrancen uttalade riksbanken att den tidigare omnämnda centralkursen på 4,56 kr. per dollar inte längre hade anknytning varken till kronans marknadsvärde eller till de officiella köp- och säljkurserna.

I promemorian uttalade riksbanken vidare att, om man över huvud taget ansåg det rimligt att använda någon av de nämnda kursrelationerna mot SDR, i så fall den nya teoretiska "centralkursen" på 5,91118 kr. per SDR bättre syntes reflektera kronans "verkliga" värde inom ramen för det valutasamarbete i vilket Sverige deltog än den formellt anmälda kursen på 4,56 kr. per dollar. Med utgångspunkt i den nya "centralkursen" för kronan blev guldpriset 6651,71 kr. per kg. fint guld. Detta guldpris gav ett värde av 0,39212 kr. på en Poincaréfranc, 1,93114 kr. på en Germinalfranc och 5,9117 kr. på en europeisk betalningsenhet.

I slutet av augusti månad 1977 beslutades att Sverige skulle lämna samarbetet inom valutaormen och i stället knyta kronans rörelser till ett valutaindex av liknande slag som valutafondens "standard basket" baserat på värdet av femton olika valutor. De enskilda valutornas relativa betydelse för korgen skall bestämmas av storleken av respektive lands handel med Sverige. Dollarns relativa betydelse för korgen skall dock motsvara dubbla storleken av vad handeln mellan Sverige och USA motiverar.

Eftersom kronan genom utträdet ur valutaormen inte längre har något fast kursförhållande gentemot någon annan valuta kan en ny teoretisk "centralkurs" (kr. per SDR) inte framräknas. Följaktligen torde det inte längre vara möjligt att räkna fram ett på det officiella guldvärdet baserat värde i svenska kronor på guldfrancs.

5 Internationellt revisionsarbete

5.1 Inledning

Förändringarna i det internationella valutasystemet har som tidigare nämnts lett till osäkerhet om sättet för omräkning av guldmynt till nationell valuta. Med anledning härav har arbete påbörjats med att i konventionerna på bl. a. transporträttens område införa beräkningsenheter som inte är baserade på guld. Detta arbete har redan lett till att ändringsprotokoll till några av de tidigare nämnda konventionerna har antagits. Genom dessa protokoll har de på guld baserade beräkningsenheterna ersatts med transaktions-SDR. På lufträttens område har sådana ändringsprotokoll antagits i september 1975 vid en diplomatkonferens i Montreal. I november 1976 har därefter vid en diplomatkonferens i London antagits liknande ändringsprotokoll på oljeskadefästiftningens område och i fråga om en av de sjörättsliga konventionerna.

5.2 Montrealkonferensen

Montrealkonferensens huvudsakliga syfte var att revidera Warszawa-konventionens bestämmelser om luftbefordran av post och gods. Vid konferensen behandlades också svårigheterna att omräkna guldfrancs till nationellt mynt. Konferensen beslöt införa en ny beräkningsenhet för begränsningsbeloppen i de lufträttsliga konventionerna.

Som beräkningsenhet i stället för Poincaréfrancs infördes SDR. Av bestämmelserna om hur omräkning av dragningsrätterna till nationellt mynt skall ske framgår att det är fråga om transaktions-SDR. Stat, som är medlem av valutafonden, skall omräkna SDR till nationell valuta enligt den beräkningsmetod som valutafonden använder för sin verksamhet och sina transaktioner på dagen för domen. Annan stat skall göra omräkningen på det sätt staten själv beslutar. Stat, vars lagstiftning inte tillåter användning av SDR, kan göra förbehåll mot de nya bestämmelserna om beräkningsenhet. Förbehållet måste innebära att begränsningsbeloppen uttrycks i Poincaréfrancs såvitt gäller rättegång inom statens eget territorium. Omräkning från Poincaréfrancs till statens egen valuta skall ske i enlighet med den statens lagstiftning.

Någon ändring av begränsningsbeloppens faktiska storlek företogs inte i samband med införandet av SDR som beräkningsenhet. Ändringen innebar således endast att en ny beräkningsenhet infördes. För att kunna uttrycka de oförändrade begränsningsbeloppen i SDR var det nödvändigt att företa en omräkning från Poincaréfrancs till SDR. Vid denna omräkning utgick man från att en transaktions-SDR i värde motsvarade en numéraire-SDR. Som tidigare framhållits var detta fallet då beräkningen enligt "korgmetoden" först infördes. En numéraire-SDR har ett guldinnehåll av 0,888671 g. fint guld. Detta numera endast formellt gällande guldvärde av en SDR användes vid omräkningen. En Poincaréfranc motsvarar värdet av 0,05894 g. fint guld. Med dessa värden på SDR och Poincaréfrancs motsvarar en numéraire-SDR i runda tal 15 Poincaréfrancs. Detta omräkningsförhållande användes när man uttryckte begränsningsbeloppen i lufträttskonventionerna i SDR.

I Warszawakonventionen i dess ursprungliga lydelse och i dess lydelse enligt Haagprotokollet gjordes vid konferensen, förutom vissa redaktionella ändringar, såvitt nu är i fråga inga andra ändringar än de som betingades av de nya bestämmelserna om beräkningsenhet för begränsningsbeloppen. Ändringarna togs in i två protokoll benämnda

a) "tilläggsprotokoll 1 innebarande ändring av konventionen rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om internationell luftbefordran, undertecknad i Warszawa den 12 oktober 1929", och

b) "tilläggsprotokoll 2 innebarande ändring av konventionen rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om internationell luftbefordran, undertecknad i Warszawa den 12 oktober 1929 och ändrad genom det i Haag den 28 september 1955 avslutade protokollet".

Tilläggsprotokollen är öppna för undertecknande av alla stater fram till dess att de träder i kraft. För att respektive protokoll skall träda i kraft krävs att trettio av signatärstaterna har deponerat sina ratifikationsinstrument. Protokollet träder sedan i kraft nittio dagar efter depositionen av det trettionde ratifikationsinstrumentet. För stater som därefter ratificerar protokollet skall det träda i kraft nittio dagar efter det ratifikationsinstrumentet deponerades. Tilläggsprotokollen har undertecknats av Sverige den 12 december 1977.

Tilläggsprotokollen har avfattats på engelska, franska, ryska och spanska. Vid skiljaktighet mellan texterna äger den franska texten vitsord. Protokollen i engelsk och fransk text jämte översättning till svenska bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilagorna 1 och 2*.

De nya bestämmelserna om SDR som beräkningsenhet för begränsningsbeloppen medförde vidare ändring av Warszawakonventionen i dess lydelse enligt ett i Guatemala City den 8 mars 1971 avslutat ändringsprotokoll (det s. k. Guatemalaprotokollet), vilket ännu inte trätt i kraft. Dessa ändringar togs in i ett protokoll benämnt "tilläggsprotokoll 3" innefattande ändring av konventionen rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om internationell luftbefordran, undertecknad i Warszawa den 12 oktober 1929 och ändrad genom protokoll avslutade i Haag den 28 september 1955 och i Guatemala City den 8 mars 1971".

De nya reglerna om luftbefordran av post och gods, som beslutades vid konferensen, togs in i ett fjärde protokoll. I detta togs också in de nya bestämmelserna om SDR som beräkningsenhet för begränsningsbeloppen. Detta protokoll benämndes "Montrealprotokoll 4" innefattande ändring av konventionen rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om internationell luftbefordran, undertecknad i Warszawa den 12 oktober 1929 och ändrad genom det i Haag den 28 september 1955 avslutade protokollet".

5.3 Londonkonferensen

Vid en diplomatkonferens i Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationens (IMCO:s) regi i november 1976 antogs ett ändringsprotokoll till 1969 års konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja. Vidare antogs vid samma konferens ett ändringsprotokoll till 1971 års konvention om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja. Ändringsprotokollen innebär att Poincaréfrancs ersätts av SDR som beräkningsenhet för begränsningsbeloppen i konventionerna.

Vid omräkningen från Poincaréfrancs till SDR användes samma metod som när tilläggsprotokollen till de lufträttsliga konventionerna utarbetades. En SDR beräknades således motsvara 15 Poincaréfrancs.

Metoden för omräkning till nationellt mynt anges i ändringsprotokollet till 1969 års konvention. Omräkningen skall ske till myntslaget i det land, där en s. k. begränsningsfond upprättats. Vidare skall omräkning ske på

grundval av värdet av det landets mynt uttryckt i SDR, den dag fonden upprättades. Vid omräkningen skall den beräkningsmetod som valutafonden ifrågavarande dag tillämpade för sin verksamhet och sina transaktioner användas. Det är således transaktions-SDR som avses. Stat, som inte är medlem av Internationella valutafonden, skall omräkna på sätt staten själv bestämmer.

Ändringsprotokollet ger möjlighet för vissa stater att göra förbehåll mot de nya bestämmelserna om beräkningsenhet. Denna möjlighet är öppen för stat, som inte är medlem av valutafonden och vars lagstiftning inte tillåter användning av SDR. Sådan stat kan när den tillträder ändringsprotokollet eller närhelst därefter förklara att begränsningsbeloppen inom dess territorium skall uttryckas i Poincaréfrancs. Omräkningen skall sedan ske i enlighet med lagstiftningen i staten i fråga.

I ändringsprotokollet har för vissa fall meddelats en särskild föreskrift för omräkningen till nationellt mynt. Denna föreskrift gäller stat som inte är medlem av valutafonden. Sådan stat skall vid omräkningen tillse att man så långt det är möjligt kommer fram till samma verkliga värde för begränsningsbeloppen som SDR-beloppen ger uttryck för. Sådan fördragsslutande stat skall, vid tillträdet till ändringsprotokollet eller när den statens nationella bestämmelser senare ändras, meddela depositarien vilken beräkningsmetod man tillämpar. Bestämmelsen har tillkommit för att förhindra att stat som inte är medlem av valutafonden missbrukar den frihet att själv bestämma omräkningskursen som protokollet medger. Några motsvarande bestämmelser finns inte i de i Montreal antagna ändringsprotokollen på lufträttens område.

I 1971 års fondkonvention hänvisas till 1969 års konvention såvitt gäller definitionen av den använda beräkningsenheten och metoden för omräkning av denna enhet till nationell valuta. Ändringsprotokollet till 1971 års konvention innehåller därför i detta hänseende bara en ändring av hänvisningen.

Protokollen är öppna för undertecknande till den 31 december 1977. Ikraftträdandebestämmelserna överensstämmer med motsvarande bestämmelser i grundkonventionerna. Det innebär att ändringsprotokollet till 1969 års konvention träder i kraft 90 dagar efter den dag då det tillträtts av nio stater, förutsatt att fem av dessa stater har ett tanktonnage av minst 1 milj. ton vardera. Protokollen har undertecknats av Sverige den 14 december 1977.

Ikraftträdandebestämmelserna i 1971 års konvention är relativt komplicerade och denna konvention har ännu inte trätt i kraft.

Protokollen har upprättats på engelska och franska. De engelska och franska texterna till protokollen jämte översättning till svenska bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilagorna 3 och 4*.

Reglerna om passagerarbefordran i den svenska sjölagen har utarbetats på grundval av ett konventionsutkast. Detta utkast resulterade med, såvitt nu är i fråga, obetydliga ändringar i en konvention om befordran av

passagerare och resgods till sjöss, som antogs vid en diplomatkonferens i Aten år 1974 (Aténkonventionen). Sverige har inte tillträtt denna konvention. Vid diplomatkonferensen i London i november 1976 antogs även ett ändringsprotokoll till Atenkonventionen. Genom detta infördes SDR som beräkningsenhet i stället för Poincaréfrancs.

Vid nämnda diplomatkonferens var huvudsyftet att gå igenom och revidera 1957 års konvention om begränsning av redaransvaret. Denna revision ledde bl. a. till att begränsningsbeloppen höjdes och att SDR infördes som beräkningsenhet. Frågan om tillträde till nämnda konvention övervägs f. n. av 1977 års sjölagsskommitté (Ju 1977: 16).

5.4 Pågående revisionsarbete

5.4.1 Landsvägstransporträtten

Frågan om en revision av 1956 års konvention om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg har dryftats inom FN:s Europakommission (ECE). Bland de frågor som därvid kunde komma att tas upp har nämnts frågan om en ny beräkningsenhet för begränsningsbeloppen i konventionen. En arbetsgrupp har behandlat frågan vid ett möte i mars 1977. Arbetsgruppen enades därvid om att föreslå en övergång från Germinalfrancs till SDR efter samma mönster som användes i Montreal och London. Frågan kommer att behandlas av ECE:s Inland Transport Committee i början av år 1978. Om inget oförutsett inträffar kan man utgå från att arbetsgruppens förslag kommer att följas. Det är därför troligt att SDR kommer att ersätta Germinalfrancs som beräkningsenhet för begränsningsbeloppen i 1956 års konvention.

5.4.2. Järnvägstransporträtten

I fråga om begränsningsbeloppen i de internationella järnvägsfördragen och i tilläggskonventionen till CIV började Centralbyrån i Bern för internationella järnvägstransporter under år 1975 förbereda en övergång till en ny beräkningsenhet som inte är baserad på värdet av guld.

För avräkning järnvägarna emellan används sedan den 1 januari 1976 en fiktiv myntenhet, den s. k. UIC-francen. Denna är i princip konstruerad på samma sätt som SDR. Den baserar sig dock i stället på värdet av 17 europeiska valutor och reduktionstalet för var och en av dessa valutor har bestämts i förhållande till omfattningen av ifrågavarande lands järnvägstrafik. Vid introduktionen motsvarade UIC-francen värdet av en Germinalfranc enligt officiell omräkningskurs.

Valet av ny beräkningsenhet för begränsningsbeloppen i de internationella järnvägsfördragen och i tilläggskonventionen står mellan UIC-francen och SDR. Det är ännu för tidigt att avgöra vilken av dessa beräkningsenheter som kommer att väljas.

I avvaktan på nästa ordinarie revision av järnvägsfördragen och tilläggskonventionen har emellertid vid ett av järnvägsbyrån anordnat möte i Bern

i november 1977 utarbetats en tilläggsbestämmelse till dem. Denna tilläggsbestämmelse reglerar förfarandet vid omräkning av Germinalfrancs till nationell valuta. Enligt tilläggsbestämmelsen skall de fördragsstater som är medlemmar av Internationella valutafonden göra denna omräkning via SDR varvid en dragningsrätt skall svara mot tre Germinalfrancs. De fördragsstater som inte är medlemmar av valutafonden skall göra omräkningen på sätt de själva bestämmer. Fördragsstater som inte är medlemmar av valutafonden och vars lagstiftning inte tillåter användning av SDR skall räkna om Germinalfrancs till nationell valuta via UIC-francs varvid en UIC-franc skall anses motsvara en Germinalfranc. Tilläggsbestämmelsen kommer i en nära framtid att utsändas av järnvägsbyrån till fördragsstaterna för godkännande.

5.4.3. Lagstiftningen om atomansvarighet

Inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) pågår f. n. arbete som syftar till en revision av Pariskonventionen och tilläggskonventionen. I samband med detta arbete behandlas frågan om att införa SDR som beräkningsenhet för begränsningsbeloppen. Vid en revision av konventionerna kommer SDR med största sannolikhet att införas som beräkningsenhet.

6 Föredraganden

6.1 Behovet av lagändringar

Inom den transporträttsliga lagstiftningen spelar bestämmelser om ansvarsbegränsning en central roll. Sådana bestämmelser finns också på oljeskadelagstiftningens område och i atomansvarighetslagstiftningen. De bygger i regel på internationella konventioner i vilka ansvarsgränserna uttrycks i fiktiva beräkningsenheter som är baserade på värdet av en viss mängd guld av bestämd finhet. Dessa beräkningsenheter har använts i stället för en nationell valuta för att hindra att växelkursförändringar i den använda valutan påverkar begränsningsbeloppens storlek i andra valutor. I den svenska lagstiftningen har konventionernas begränsningsbelopp i allmänhet uttryckts i samma värdeenheter som använts i motsvarande konvention. I ett par fall har dock begränsningsbeloppen uttryckts i svenska kronor.

Från andra världskrigets slut och fram till början av 1970-talet tillämpades ett system med fasta växelkurser baserade på s. k. parivärden, vilka anmälts till Internationella valutafonden. Ett parivärde kunde visserligen ändras, men endast under i fondstadgan angivna förutsättningar och efter fondens samtycke. Valutorna var i praktiken knutna till dollarn, som i sin tur hade ett fast guldvärde. Guldpriset på den privata marknaden motsvarade det fastställda dollarpriset på guld.

Fram till denna tid var det därför inte några svårigheter att räkna om beräkningsenheter i guld till nationell valuta. Omräkningen kunde ske med hjälp av det fastställda dollarpriset på guld och den fasta växelkursen gentemot dollarn för vederbörande valuta. Utvecklingen inom det internationella valutasystemet medförde emellertid att detta system efter hand utsattes för allt större påfrestningar. År 1968 stoppades försäljningen av guld på den privata marknaden till det fastställda dollarpriset. Detta ledde till att två guldprisnivåer utvecklades. På den privata marknaden bestämdes guldpriset helt av tillgång och efterfrågan. En ökande efterfrågan på guld för bl.a. tekniskt bruk medförde att priset på den privata marknaden steg högt över det officiella guldpriset. I oktober 1977 uppgick guldpriset på den privata marknaden till cirka 160 dollar per uns rent guld, vilket motsvarar ungefär fyra gånger vad som numera får anses utgöra det officiella dollarpriset på guld.

Som en följd av den utveckling som jag nyss har beskrivit uppstod i rättstillämpningen tveksamhet om vilket guldpris som borde användas vid omräkning av beräkningsenheter i guld till nationella valutor. I två under år 1973 avgivna propositioner (1973: 137 och 1973: 140) förordades att omräkningen till svenska kronor skulle ske med utgångspunkt i det i USA noterade officiella guldpriset och den riktkurs för dollar som riksbanken då hade anmält till Internationella valutafonden. Utvecklingen inom valuta-systemet efter år 1973 har emellertid medfört att tveksamheten rörande den rätta metoden för omräkning av beräkningsenheter i guld till svenska kronor ånyo ökat. Systemet med angivande av värdegränser uttryckta i guldenheter måste sålunda i praktiken numera anses närmast omöjligt att tillämpa. Osäkerheten och svårigheterna kommer att öka ytterligare då de ändringar i Internationella valutafondens stadga som jag tidigare redogjort för (avsnitt 3) trätt i kraft.

Enligt min mening är det uppenbart att en längre period av osäkerhet beträffande sättet för omräkning av beräkningsenheter i guld till svenska kronor måste leda till betydande svårigheter för berörda intressen. Tvister och förseningar kommer att bli vanliga i samband med regleringen av ersättningar vid skador, försäkringsmarknaden kommer att möta svårigheter till följd av osäkerheten i fråga om begränsningsbeloppen osv. De föreslagna ändringarna i valutafondens stadga kommer att öka benägenheten hos domstolarna att lägga guldpriset på den privata marknaden till grund för omräkningarna. En sådan utveckling skulle leda till en fyrdubbling av de tidigare gällande begränsningsbeloppen med kostnadsökningar för bl.a. transportörerna och anpassningssvårigheter för försäkringsmarknaden som följd. Det är därför angeläget att så snart som möjligt vidta åtgärder för att undanröja all osäkerhet i fråga om sättet för omräkning av värdeenheter i guld till svenska kronor.

Såsom framgår av min redogörelse för det hittillsvarande internationella revisionsarbetet har ändringsprotokoll som direkt återverkar på innehållet

i svensk lag utarbetats på lufträttens och på oljeskadestiftningens områden. Det är angeläget att dessa ändringsprotokoll snarast följs av ändringar i den berörda lagstiftningen. Förutom den omedelbara betydelsen av att dessa regler ändras kan ifrågavarande lagstiftningsåtgärder även tänkas ge stadga åt omräkningsförfarandet inom andra delar av transporträtten.

6.2 Svensk anslutning till ändringsprotokollen

Vid en konferens i Montreal år 1975 antogs som tidigare nämnts (avsnitt 5.2) fyra olika ändringsprotokoll. De tre första, som kallas tilläggsprotokoll 1–3, inför nya beräkningseenheter i resp. 1929 års konvention om internationell luftbefordran (Warszawakonventionen). Warszawakonventionen i dess lydelse enligt ett år 1955 i Haag antaget ändringsprotokoll (Haagprotokollet) och Warszawakonventionen i dess lydelse enligt Haagprotokollet och ett i Guatemala City år 1971 avslutat ändringsprotokoll (Guatemala-protokollet). Det fjärde protokollet, kallat Montrealprotokoll 4, innehåller förutom nya regler om beräkningseenhet ändringar av reglerna om gods- och postbefordran i Warszawakonventionen i dess lydelse enligt Haagprotokollet.

Reglerna i den svenska luftfartslagen (1957: 297) om fraktförarens ansvarighet bygger såvitt nu är i fråga på Warszawakonventionen i dess lydelse enligt Haagprotokollet. Gentemot stater som har biträtt Warszawakonventionen men inte Haagprotokollet gäller fortfarande lagen (1937: 73) om befordran med luftfartyg, vilken bygger på den ursprungliga Warszawakonventionen.

Guatemalaprotokollet innehåller bestämmelser om grundläggande ändringar i Warszawakonventionens och Haagprotokollets regler om befordran av passagerare och resgods. Montrealprotokoll 4 innehåller nya regler om post- och godsbefordran. Inget av dessa ändringsprotokoll har ännu trätt i kraft och det är ovisst när så kommer att ske. Frågan om en svensk ratifikation av dessa protokoll är beroende av om de kan väntas få tillräcklig anslutning från andra länder. Härvidlag är främst USA:s inställning till protokollen av avgörande betydelse. Sverige bör därför, liksom flertalet andra länder gör, avvakta utvecklingen i USA innan man tar ställning till frågan om tillträde till dessa båda protokoll.

Två av de ändringsprotokoll som antogs vid den tidigare nämnda diplomatkonferensen i London år 1976 innebär ändringar av konventioner som ligger till grund för svensk lagstiftning, nämligen 1969 års konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja, som ligger till grund för lagen (1973: 1198) om ansvarighet för oljeskada till sjöss, och 1971 års konvention om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja, som ligger till grund för lagen (1973: 1199) om ersättning från den internationella oljeskadefonden.

Tilläggsprotokollen 1 och 2 till de lufträttsliga konventionerna och de i

London antagna ändringsprotokollen till 1969 och 1971 års konventioner på oljeskadeområdet innebär att de i konventionerna angivna beloppsgränserna uttrycks i de av Internationella valutafonden använda särskilda dragningsrätterna (SDR) i stället för i guldfrancs. Protokollen innehåller också klara regler om hur omräkningen från SDR till nationella valutor skall ske i länder som är medlemmar av valutafonden. Protokollen undanröjer därför framtida osäkerhet angående sättet för omräkning av beloppsgränserna till nationell valuta.

Som jag tidigare har framhållit är det av vikt att de nya beräkningsreglerna blir internationellt vedertagna så snart som möjligt för att undvika en utdragen period utan säker grund för omräkning av guldfrancsbeloppen. De nuvarande reglerna om fraktförarens ansvarighet via lufttransport kan av de skäl som jag nyss anförde beräknas förbli oförändrade under ännu någon tid. Vid nordiska departementsöverläggningar har enighet nåtts om att de nordiska länderna snarast möjligt bör tillträda såväl tilläggsprotokoll 1 och 2 till de luftträttsliga konventionerna som de båda Londonprotokollen till 1969 och 1971 års konventioner. Sverige bör därför nu tillträda dessa protokoll. Frågan om tillträde till tilläggsprotokoll 3 och Montrealprotokoll 4 bör däremot anstå.

Vid Londonkonferensen antogs också ett ändringsprotokoll till en år 1974 antagen konvention om transport av passagerare och bagage till sjöss. Denna konvention har ännu inte tillträtts av Sverige och protokollet saknar därför f. n. intresse för svensk del.

6.3 Ändringar i den luftträttsliga lagstiftningen

De ändringar av den luftträttsliga lagstiftningen som behövs vid ett svenskt tillträde till tilläggsprotokoll 1 och 2 är av endast teknisk natur.

I luftfartslagen anges de på Warszawakonventionen i dess lydelse enligt Haagprotokollet grundade ansvarsbeloppen i svenska kronor. Beloppen bygger på det guldvärde på svenska kronor som gällde vid lagens ikraftträdande och i händelse av tvist skall ansvarighetsgränserna beräknas med utgångspunkt från guldvärdet på dagen för domen. Dessa belopp bör nu bytas ut mot de belopp i SDR som anges i tilläggsprotokoll 2.

Vidare bör införas en definition av begreppet "särskild dragningsrätt" och en bestämmelse om sättet för omräkning av SDR till svenska kronor i enlighet med vad som anges i tilläggsprotokoll 2.

Lagen om befordran med luftfartyg är visserligen upphävd men den kan som tidigare nämnts i vissa fall bli tillämplig på internationell trafik. Ursprungligen var lagen tillämplig på såväl inrikes som internationell trafik. I fråga om internationell trafik innehåller lagen en särskild bestämmelse enligt vilken de i lagen angivna begränsningsbeloppen skall avse kronor i guld. Denna bestämmelse bör nu utgå och ersättas med en uppräknning av de belopp i SDR som anges i tilläggsprotokoll 1. Även

protokollets definition av SDR och anvisningar för omräkning av SDR till nationellt mynt bör tas in i lagen.

6.4 Ändringar i lagstiftningen om oljeskada till sjöss

1969 års konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja ligger som tidigare nämnts till grund för lagen om ansvarighet för oljeskada till sjöss. I denna lag anges begränsningsbeloppen i guldfrancs liksom i konventionen. Ändringsprotokollet till konventionen gör det möjligt att i stället införa SDR som beräkningsenhet och ange de olika begränsningsbeloppens storlek uttryckta i SDR.

Även i detta fall är det fråga om en teknisk justering utan ändring i sak. Bestämmelserna om francs bör utmönstras och begränsningsbeloppen anges i SDR. En definition av SDR och anvisningar för omräkning bör även tas in i lagen.

1971 års konvention om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja har införlivats med svensk rätt genom att vissa delar av konventionen gjorts till svensk lag. Lagen om ersättning från den internationella oljeskadefonden hänvisar sålunda till artiklarna 1 - 13 i konventionen och föreskriver att de med vissa inskränkningar skall gälla som svensk lag. Denna hänvisning bör nu ändras till att avse konventionen i ändrat skick. Även detta är endast en teknisk anpassning som inte innebär någon ändring i sak av gällande bestämmelser.

6.5 Ikraftträdande av lagändringarna

Som framgår av vad jag tidigare anfört (avsnitt 3) har Internationella valutafonden beslutat upphäva de bestämmelser i fondens stadga som gör guldets till gemensam referensenhet för parivärdesystemet och till värdeenhetsenhet för SDR. Det officiella guldpriset avskaffas därigenom. Beslutet kan väntas träda i kraft under första halvåret 1978. Syftet med dessa ändringar är att åstadkomma en successiv minskning av guldets roll i valutasystemet. På grund av nyssnämnda ändringar kommer guldfrancsbestämmelserna i de internationella konventionerna inte att kunna tillämpas på det sätt som är avsett. Omräkning kan givetvis alltid ske på grundval av guldpriset på den privata marknaden, men en sådan tillämpning av guldfrancsbestämmelserna kan knappast vara rimlig, eftersom den skulle leda till att begränsningsbeloppens värde i nationell valuta under en mellantid från ikraftträdandet av ändringarna i valutafondens stadga till dess ändringsprotokollen trätt i kraft med nuvarande guldpris på den privata marknaden skulle bli flera gånger högre än enligt ändringsprotokollen.

Ändringsprotokollen har bestämmelser om ikraftträdande som gör att det kan komma att dröja avsevärd tid innan ändringarna blir bindande för Sverige. Det gäller i synnerhet i fråga om ändringsprotokollen till de luftrettsliga konventionerna. Dessa protokoll träder nämligen i kraft först då

de ratificerats av 30 stater. Om de av protokollen föranledda ändringarna i den svenska lagstiftningen sätts i kraft först då ändringsprotokollen blir bindande för Sverige, kommer syftet med lagändringarna till en del att förfelas. Av skäl som jag tidigare har redovisat skulle nämligen ikraftträdandet av ändringarna i så fall komma att föregås av en tid under vilken tveksamhet skulle råda om sättet för omräkning av guldfrancs till svenska kronor.

Ändringsprotokollen syftar som jag tidigare har framhållit inte till någon materiell ändring av de berörda konventionerna. Syftet med protokollen är endast att anpassa begränsningsbestämmelserna i berörda konventioner till den nya situationen inom det internationella valutasystemet. Protokollens lösningar återspeglar sålunda vad som enligt de aktuella konferensernas mening i den nya situationen får anses bäst motsvara de nuvarande guldfrancsbestämmelserna.

Då införandet av SDR som beräkningsenhet sålunda inte förutsatts påverka det materiella innehållet i de berörda konventionerna och då det är väsentligt att den nya beräkningsmetoden blir tillämplig så snart som möjligt finner jag att de lagändringar, som föranleds av ändringsprotokollen, bör sättas i kraft utan dröjsmål och utan att avvakta protokollens ikraftträdande.

Av vad jag nu har sagt följer att lagändringarna, även sedan protokollen trätt i kraft, bör tillämpas också i förhållande till sådana stater som är bundna av de ursprungliga konventionerna men som ännu inte tillträtt protokollen.

6.6 Tolkningen och tillämpningen av kvarvarande inte reviderade guldfrancsbestämmelser

Som jag nyss har anfört kommer guldfrancsbestämmelser inte att kunna tillämpas på det sätt som är avsett, då ändringarna i Internationella valutafondens stadga trätt i kraft. Efter Sveriges utträde ur det europeiska valutasamarbetet (den s. k. valutaormen) föreligger det för svensk del redan stora svårigheter att tillämpa de guldfrancsbestämmelser som finns i svensk lagstiftning. I denna situation uppkommer frågan hur man skall tolka och tillämpa guldfrancsbestämmelserna i internationella konventioner som inte hunnit revideras och i nationell lagstiftning som bygger på sådana konventioner. Den nationella lagstiftning som för svenskt vidkommande i första hand berörs är sjölagen (1891: 35 s. 1), lagen (1969: 12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om frakttavtalet vid internationell godsbefordran på väg, lagen (1976: 58) om järnvägsansvarighet vid befordran av resande och kungörelsen (1974: 748) om internationell järnvägstransport.

Bestämmelserna om begränsning av ansvaret utgör en viktig del av de konventionsbundna ansvarssystem som utgör grundvalen för dessa författningar. Eftersom guldfrancsbestämmelserna inte kan tillämpas på det

sätt som är avsett, blir det nödvändigt att tolka bestämmelserna på ett sätt som gör att de kan fungera även i den nya valutasituationen. Enligt min mening ligger det närmast till hands att antingen räkna om guldfrancs till nationellt mynt på grundval av guldpriset på den privata marknaden eller använda de principer för omräkning till nationellt mynt som ligger till grund för de antagna ändringsprotokollen.

Mot att vid omräkning till nationellt mynt använda guldpriset på den privata marknaden kan enligt min mening flera tungt vägande skäl åberopas. En sådan tillämpning av guldfrancsbestämmelserna skulle med nuvarande guldpriser på den privata marknaden innebära att begränsningsbeloppen blev cirka fyra gånger så stora som avsett. Även om realvärdet av en del av de begränsningsbelopp som det är fråga om hunnit urholkas genom inflation sedan de antogs, skulle en sådan plötslig ökning av begränsningsbeloppen leda till svåröverskådliga konsekvenser. I den mån konventionernas begränsningsbelopp behöver justeras för att motverka penningvärdets fall, bör dessa justeringar grundas på noggranna överväganden angående kostnadseffekter och andra omständigheter av betydelse och inte bestämmas av sådana i sammanhanget irrationella faktorer som tillgång och efterfrågan på guld.

I fråga om begränsningsbeloppen i fördragen den 7 februari 1970 om godsbefordran på järnväg (CIM) respektive om befordran med järnväg av resande och resgods (CIV) och tilläggskonventionen till CIV har, som tidigare nämnts, i november 1977 utarbetats tillämpningsföreskrifter i form av en tilläggsbestämmelse till nämnda överenskommelser avsedda att gälla för tiden fram till nästa ordinarie revision av dessa. Enligt dessa föreskrifter skall stater som godkänner tilläggsbestämmelsen och som i likhet med Sverige är medlemmar av Internationella valutafonden omräkna de i Germinalfrancs uttryckta begränsningsbeloppen till nationellt mynt via SDR.

I fråga om 1956 års konvention om fraktavtalet vid internationell godsbe-
fordran på väg (CMR) föreligger redan förslag till ändringsprotokoll. Enligt detta protokoll skall de nuvarande beloppen i Germinalfrancs ersättas med motsvarande belopp i SDR. Omräkningen från francs till SDR föreslås ske efter samma princip som använts i de redan antagna ändringsprotokollen. Avsikten är att ändringsprotokoll på grundval av de föreliggande utkasterna skall antas inom en nära framtid.

På det sjörättsliga området har hittills bara ett ändringsprotokoll antagits. Det berör en konvention från år 1974 om sjötransport av passagerare och resgods som Sverige hitintills inte har tillträtt. Protokollet bygger på samma principer som de tidigare omnämnda ändringsprotokollen till de luftfartsliga konventionerna och konventionerna på oljeskadeforskningsområde. Det förtjänar också påpekas att det samtidigt med nysnämnda ändringsprotokoll till 1974 års konvention antogs en helt ny konvention om begränsning av redaransvaret, som är avsedd att ersätta en konvention från år 1957 i samma ämne. I den nya konventionen är begränsningsbelopp-

pen uttryckta i SDR i stället för i Poincaréfrancs som i 1957 års konvention. Mot bakgrund härav finns det anledning anta att SDR efterhand kommer att bli den allmänt använda värdeenheten även i de sjörättsliga konventionerna genom att ändringsprotokoll till konventionerna antas. Det förefaller troligt att även dessa ändringsprotokoll kommer att utformas efter förebild av tidigare nämnda protokoll.

I detta sammanhang liksom i fråga om tidpunkten för ikraftträdandet av de lagändringar som behandlats i det föregående gäller sålunda att det skulle vara orimligt att under mellantiden från ikraftträdandet av ändringarna i valutafondens stadga till dess ändringarna i varje enskild konvention trätt i kraft tillämpa begränsningsbelopp i nationell valuta som kan tänkas bli cirka fyra gånger så stora som de avsedda.

På grund av vad jag nu har anfört är det enligt min mening riktigtast att i den nya situation, som utvecklingen inom valutakurssystemet har fört med sig, göra omräkningen från guldmynt till nationellt mynt via SDR, vars kurs gentemot fritt konvertibla valutor, däribland den svenska kronan, noteras dagligen. Vid nordiska departementsöverläggningar har enighet uppnåtts om att denna omräkningsmetod bör användas i de nordiska länderna. För att möjliggöra en sådan tillämpning bör för svensk del i författning anges motvärdet i SDR av de begränsningsbelopp som i svensk lagstiftning är uttryckta i guldfrancs och som bygger på konventioner vilkas guldfrancsbestämmelser ännu inte har reviderats. I den mån bestämmelser därom inte redan finns måste dessutom anges vilken dagskurs som skall användas vid omräkning från SDR till svenskt mynt.

Omräkning från guldfrancs till SDR bör utföras enligt samma metod som användes vid revisionen av guldfrancsbestämmelserna i de lufträttsliga konventionerna och konventionerna på oljeskadelagstiftningens område. Denna metod bygger på att man använder sig av SDR:s guldvärde. Som framgår av vad som anförts under avsnitt 5.2 ger denna omräkningsmetod till resultat att en SDR i runda tal motsvarar 15 Poincaréfrancs.

I konventionen om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg (CMR), som införlivats med svensk rätt genom lagen med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg, i lagen om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande samt i CIM och CIV, vilka enligt kungörelsen om internationell järnvägstransport skall lända till efterrättelse i Sverige, är begränsningsbeloppen uttryckta i Germinalfrancs. En numéraire-SDR har ett guldinnehåll av 0,888671 g. fint guld och en Germinalfranc ett guldinnehåll av 0,290322 g. fint guld. Om man, på samma sätt som skedde vid omräkningen från Poincaréfrancs till SDR vid antagandet av de tidigare nämnda ändringsprotokollen, utgår från att en numéraire-SDR motsvarar en transaktions-SDR, motsvarar med de ovan angivna värdena på SDR och Germinalfrancs en SDR i runda tal tre Germinalfrancs. Detta omräkningsförhållande har använts vid utarbetandet av förslaget till ändringsprotokoll be-

träffande CMR. Det skall även tillämpas enligt den utarbetade tilläggsbestämmelsen till de internationella järnvägsfördragen och tilläggskonventionen till CIV. För att ange motvärdet i SDR av de begränsningsbelopp i Germinalfrancs som finns i CMR, lagen om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande samt CIM och CIV kan samma omräkningsförhållande användas.

För svensk del bör i sjölagen, lagen med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg, lagen om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande och kungörelsen om internationell järnvägstransport tas in bestämmelser som anger att regeringen skall kungöra motvärdet i SDR av de i dessa författningar i guldfrancs uttryckta begränsningsbeloppen. Vid utfärdandet av en sådan kungörelse bör, i enlighet med vad jag tidigare har anfört, de nyss redovisade omräkningsförhållandena mellan SDR å ena sidan samt Poincaréfrancs och Germinalfrancs å den andra sidan tillämpas.

Enligt 348 § sjölagen skall omräkning till svenskt mynt ske efter den officiella kursen den dag betalning sker eller, om säkerhet ställs för betalningen, då säkerheten ställs. Någon motsvarande bestämmelse angående den dagskurs som skall användas vid omräkning till svenskt mynt finns inte i lagen med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg och i lagen om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande. Inte heller kungörelsen om internationell järnvägstransport innehåller någon sådan bestämmelse. I enlighet med vad jag tidigare har anfört bör sådana bestämmelser nu införas i dessa författningar.

Vad gäller de begränsningsbelopp som i atomansvarighetslagstiftningen är uttryckta i europeiska betalningsenheter vill jag f. n. inte föreslå någon motsvarande lösning. Anledningen härtill är att dessa begränsningsbelopp är föremål för revision både i vad avser beräkningsenhet och beloppens storlek. Det är därför enligt min mening lämpligare att avvakta resultatet av denna revision.

Det är givetvis av största betydelse att omräkning från guldfrancs till nationellt mynt sker efter samma principer i alla stater som är anslutna till de konventioner som jag förut har nämnt. Enligt min mening kan man också hysa goda förhoppningar om att de principer för tolkningen av konventionerna som jag nu har förordat kommer att användas även i andra konventionsländer under tiden från ikraftträdandet av ändringarna i valutafondens stadga till dess ändringsprotokoll till konventionerna har utarbetats och fått allmän anslutning. Det kan emellertid inte helt uteslutas att omräkning till nationellt mynt i vissa konventionsstater under denna tid kan komma att ske på grundval av guldvärdet på den privata marknaden. En sådan utveckling skulle enligt min mening vara mycket olycklig. Den svenska regeringen kommer därför att i samråd med regeringarna i övriga nordiska länder verka för att ändringsprotokoll till konventionerna utarbetas i de fall

där så inte redan skett och för att främja en enhetlig tolkning av guldfrancesbestämmelserna till dess protokollen har fått allmän anslutning.

6.7 Omräkning av SDR till svenska kronor

Värdet av transaktions-SDR uttryckt i nationella valutor, däribland den svenska kronan, räknas dagligen ut av Internationella valutafonden. Upplysning om värdet meddelas till de olika centralbankerna. På grund av tidskillnaden mottas denna upplysning av den svenska riksbanken först dagen efter det att den framräknats av valutafonden. I de fall omräkning från SDR till svenska kronor enligt föreskrift i författning skall ske med tillämpning av kursen viss bestämd dag avses härmed – på grund av nämnda tidsfördröjning – den kurs som ifrågavarande dag är tillgänglig hos riksbankens arbitrageavdelning.

För att dagskursen på SDR skall kunna erhållas på ett enklare sätt än genom hänvändelse till riksbankens arbitrageavdelning överväger jag att undersöka möjligheten av att i någon form få kursen fortlöpande publicerad.

7 Upprättade lagförslag

Mot bakgrund av det nu anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297),
2. lag om ändring i lagen (1937: 73) om befordran med luftfartyg,
3. lag om ändring i lagen (1973: 1198) om ansvarighet för oljeskada till sjöss,
4. lag om ändring i lagen (1973: 1199) om ersättning från den internationella oljeskadefonden,
5. lag om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1),
6. lag om ändring i lagen (1969: 12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg,
7. lag om ändring i lagen (1976: 58) om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande,
8. lag om ändring i kungörelsen (1974: 748) om internationell järnvägs-transport.

Rörande innehålllet i de upprättade lagförslagen vill jag ytterligare anföra följande.

8 Specialmotivering

8.1 Luftfartslagen

9 kap. 22 §

Luftfartslagens 9 kap. innehåller regler om befordran med luftfartyg. I 22 § anges gränserna för fraktförarens ansvarighet vid olika slag av befordran i enlighet med Warszawakonventionen i dess lydelse enligt Haagprotokollet. Gränserna är angivna i kronbelopp som har beräknats på grundval av det guldvärde på den svenska kronan som var anmält till Internationella valutafonden vid tidpunkten för lagens ikraftträdande. Paragrafen innehåller emellertid en särskild bestämmelse enligt vilken ansvarighetsbeloppen i stället skall räknas ut med ledning av det gällande guldvärdet, om det vid lagens ikraftträdande anmälda guldvärdet på svenska kronan ändras. Detta gäller dock inte i fråga om det belopp, som anges i första stycket andra punkten. Detta belopp är nämligen inte konventionsbundet. Det grundar sig i stället på en rekommendation som antagits vid förhandlingar mellan ett flertal västeuropeiska stater (jfr prop. 1975/76: 54).

De föreslagna ändringarna innebär att de på Warszawa-Haag-bestämmelserna grundade beloppen i kronor byts ut mot belopp i SDR enligt tilläggsprotokoll 2. I stället för hänvisningen till guldvärdet i femte stycket införs en definition av de särskilda dragningsrätterna och en på tilläggsprotokollet grundad anvisning för omräkning av SDR till svenska kronor.

I 22 § kommer genom ändringarna alla belopp utom det som anges i första stycket andra punkten att uttryckas i SDR. Detta belopp skall enligt den nyss nämnda rekommendationen uttryckas i nationella valutor.

8.2 Lagen om befordran med luftfartyg

39 §

Denna lag har numera begränsad praktisk betydelse (se avsnitt 2.1) men kan undantagsvis vara tillämplig på internationell befordran. Bestämmelserna i tilläggsprotokoll 1 bör därför införlivas med lagen.

Lagen är ursprungligen skriven för såväl inrikes som internationell trafik. Ansvarighetsgränserna är uttryckta i kronor. Då det är fråga om internationell befordran avser kronbeloppen kronor i guld enligt en bestämmelse i 39 §. Av lagtekniska skäl bör därför beloppen i kronor inte direkt ersättas med protokollets belopp i SDR även om lagen sedan länge har upphört att gälla vid inrikes befordran. I stället bör de i SDR uttryckta ansvarighetsgränserna anges i 39 §, där lagens tillämplighet på internationell befordran slås fast.

En definition av SDR och en på tilläggsprotokoll 1 grundad anvisning för omräkning av SDR till svenska kronor föreslås intagna som ett nytt tredje stycke i förevarande paragraf. Den nuvarande bestämmelsen om att ansvarighetsbeloppen vid internationell luftbefordran avser kronor i guld föreslås utmönstrad.

8.3 Lagen om ansvarighet för oljeskada till sjöss

1 §

Denna paragraf innehåller en rad definitioner, bl.a. av begreppet "franc". Denna definition, som nu bör utgå, föreslås ersatt med en definition av begreppet "särskild dragningsrätt".

I paragrafen definieras även uttrycket "ansvarighetskonventionen" som 1969 års konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja. För tydlighetens skull bör definitionen av ansvarighetskonventionen justeras så att även 1969 års konvention i dess lydelse enligt Londonprotokollet omfattas.

5 §

Paragrafen anger gränserna för fartygsägares ansvarighet. Beloppsgränserna i francs föreslås ersatta med motsvarande belopp i SDR.

6 §

En förutsättning för att rätt till ansvarsbegränsning skall föreligga är att en begränsningsfond, som uppgår till det för ägaren gällande ansvarighetsbeloppet, upprättas. Paragrafen innehåller bestämmelser om upprättandet av en sådan fond.

I paragrafen finns för närvarande bland annat en bestämmelse om att ansvarighetsbeloppet skall omräknas till kronor efter den officiella kursen den dag då fonden upprättas. Denna bestämmelse syftar på guldkursen och ordet "officiella" har använts för att betona att det inte är den privata marknadens guldpris som skall ligga till grund för omräkningen.

När begränsningsbeloppen anges i SDR skall den kurs användas som Internationella valutafonden tillämpar. Anvisningen att den officiella kursen skall användas vid omräkning kan därför utgå. För att klargöra att det är fråga om transaktions-SDR, föreskrivs att valutafondens metod för omräkning för sin verksamhet och sina transaktioner skall utnyttjas. Denna regel har i ändringsförslaget kombinerats med bestämmelsen om att omräkningen skall ske efter värdet den dag då fonden upprättas.

8.4 Lagen om ersättning från den internationella oljeskadefonden

1 §

Vid införlivandet av fondkonventionen med svensk lag har man valt att genom en bestämmelse i förevarande paragraf göra konventionens artiklar 1-13 med vissa inskränkningar direkt tillämpliga som svensk lag. Någon anledning att nu frångå denna teknik finns inte. Däremot bör den bestämmelse, som gör artiklarna 1-13 tillämpliga som svensk lag, ändras så att den kommer att avse artiklarna i konventionen i dess lydelse enligt ändringsprotokollet.

Ändringarna innebär att definitionen av "franc" i art. 1 punkt 4. ändras samt att de olika ansvarighetsbeloppen anges i både SDR (beräkningsenheter) och francs (monetära enheter).

De nya beloppen i SDR utgör

a) i artikel 4	(i)	30 miljoner SDR.
	(ii)	60 miljoner SDR.
b) i artikel 5	(i)	100 SDR.
	(ii)	8 333 000 SDR.
	(iii)	133 SDR.
	(iv)	14 miljoner SDR.
c) i artikel 11		5 miljoner SDR och
d) i artikel 12		1 miljon SDR.

6 §

Eftersom konventionen i dess ändrade lydelse anger ansvarighetsbeloppen i både SDR (beräkningsenheter) och francs (monetära enheter) behövs en särskild bestämmelse att de i SDR (beräkningsenheter) angivna beloppen skall gälla för svensk del. Denna bestämmelse föreslås utgöra en ny paragraf, 6 §.

8.5 Sjölagen

348 §

Förevarande paragraf innehåller f. n. i första punkten en definition av Poincaréfrancs. I andra punkten föreskrivs att omräkning till svenskt mynt skall ske efter den officiella kursen den dag då betalning sker eller, om säkerhet ställs för betalningen, den dag då detta sker. Hänvisningen till den "officiella" kursen har förts in i lagen för att ange att guldpriset på den privata marknaden inte skall läggas till grund för omräkningen.

De föreslagna ändringarna innebär att definitionen av Poincaréfrancs föreslås utgöra ett första stycke i paragrafen.

En bestämmelse om att regeringen kungör motvärdet i SDR av Poincaréfrancs förs in som ett nytt andra stycke.

Bestämmelsen i den nuvarande andra punkten angående den kurs som skall användas vid omräkning till svenskt mynt har förts över till ett nytt tredje stycke. Som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 4) torde det inte längre vara möjligt att räkna fram ett värde i svenska kronor på guldfrancs, som är baserat på det officiella guldvärdet. Vid omräkning via SDR behövs inte någon hänvisning till den officiella kursen. Hänvisningen har därför utgått. I övrigt har den bestämmelsen i nuvarande andra punkten angående dagen för omräkning utan ändring överfört till det nya tredje stycket.

Att hänvisningen till den "officiella" kursen utgått innebär givetvis inte att guldpriset på den privata marknaden i fortsättningen skall läggas till grund för omräkningen. Den skall i stället ske via SDR med ledning av det motvärde som anges i den kungörelse som avses i det nya andra stycket. Omräkningen från SDR till svenska kronor skall ske med användning av den beräkningsmetod, som Internationella valutafonden ifrågavarande dag tillämpar för sin verksamhet och sina transaktioner. En uttrycklig bestämmelse härom bör tas in i det nya tredje stycket. Av denna bestämmelse följer att det är transaktions-SDR som avses med bestämmelsen i andra stycket.

8.6 Lagen med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg

8 §

Enligt förevarande lag gäller art. 1-41 i konventionen som svensk lag. I 8 § finns ett bemyndigande för "Konungen" att meddela de ytterligare bestämmelser som kan behövas för konventionens tillämpning. Bestämmelsen föreslås kompletterad med en erinran om att regeringen kungör motvärdet i SDR av Germinalfrancs, som är den beräkningsenhet som används i konventionen. I anslutning härtill har tagits in en bestämmelse om att omräkning från SDR till svenskt mynt skall ske efter kursen på dagen för domen eller annan dag som parterna är överens om. Någon motsvarande regel finns inte f. n. Det har emellertid ansetts nödvändigt att nu ta in en bestämmelse om omräkningsdag, eftersom kursen på SDR ändras från dag till dag. Det kan nämnas att det förslag till ändring av 1956 års konvention som utarbetats inom FN:s Europakommission innehåller en motsvarande bestämmelse angående omräkningsdag.

Paragrafen föreslås vidare kompletterad med en bestämmelse som föreskriver att omräkning från SDR till svenskt mynt skall ske med användning av den beräkningsmetod, som Internationella valutafonden ifrågavarande dag tillämpar för sin verksamhet och sina transaktioner.

Slutligen har ordet "Konungen" ersatts med "regeringen".

8.7 Lagen om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande

14 §

I förevarande paragraf föreskrivs f. n. att järnvägens ansvarighet vid internationell befordran av resande skall vara 2.000 Germinalfrancs i stället för 5.000 kr. som gäller vid inrikes befordran. Denna bestämmelse föreslås kompletterad med en erinran om att regeringen kungör motvärdet i SDR av Germinalfrancs. I fråga om omräkningsdagen och metoden för omräkning från SDR till svenskt mynt föreslås en regel med samma innehåll som i 8 § lagen med anledning av Sveriges tillträde till 1956 års konvention om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg.

8.8 Kungörelsen om internationell järnvägstransport

3 §

Enligt förevarande kungörelse skall det internationella fördraget den 7 februari 1970 om godsbefordran med järnväg (CIM), det internationella fördraget den 7 februari 1970 om befordran med järnväg av resande och resgods (CIV) och tilläggsprotokollet den 7 februari 1970 till CIM och CIV lända till efterrättelse i Sverige. I fördragen finns begränsningsbelopp uttryckta i Germinalfrancs. I en ny paragraf, betecknad 3 §, föreslås en bestämmelse i vilken erinras om att regeringen kungör motvärdet i SDR av Germinalfrancs. I fråga om omräkningsdag och metoden för omräkning från SDR till svenskt mynt föreslås en regel med samma innehåll som i 14 § lagen om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande och 8 § lagen med anledning av Sveriges tillträde till 1956 års konvention om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg.

8.9 Ikraftträdandet av lagändringarna

I enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 6.5) angående ikraftträdandet av lagändringarna föreslås att samtliga ändringar utom lagen om ändring i lagen om ersättning från den internationella oljeskadefonden skall träda i kraft två veckor efter den dag då de kommit ut från trycket i Svensk författningssamling. Eftersom 1971 års konvention om upprättande av en oljeskadefond ännu inte trätt i kraft, har inte heller lagen om ersättning från fonden kunnat sättas i kraft. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Detsamma bör gälla i fråga om lagen om ändring i sistnämnda lag.

9 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

dels att antaga förslagen till

1. lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297),
2. lag om ändring i lagen (1937:73) om befordran med luftfartyg,
3. lag om ändring i lagen (1973: 1198) om ansvarighet för oljeskada till sjöss,
4. lag om ändring i lagen (1973: 1199) om ersättning från den internationella oljeskadefonden,
5. lag om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1),
6. lag om ändring i lagen (1969: 12) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbe-
fordran på väg.
7. lag om ändring i lagen (1976: 58) om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande,

8. lag om ändring i kungörelsen (1974: 748) om internationell järnvägs-transport.

dels att godkänna

1. tilläggsprotokoll 1 innebärande ändring i konventionen rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om internationell luftbefordran, undertecknad i Warszawa den 12 oktober 1929;

2. tilläggsprotokoll 2 innebärande ändring i konventionen rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om internationell luftbefordran, undertecknad i Warszawa den 12 oktober 1929 och ändrad genom det i Haag den 23 september 1955 avslutade protokollet;

3. ändringsprotokoll den 19 november 1976 till 1969 års internationella konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja;

4. ändringsprotokoll den 19 november 1976 till 1971 års konvention om upprättande av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja.

Förslaget till lag om ändring i kungörelsen (1974: 748) om internationell järnvägstransport har upprättats i samråd med chefen för kommunikationsdepartementet.

10 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Bilaga 1

**Protocole additionnel n° 1
portant modification de la Convention
pour l'unification de certaines règles rela-
tives au transport aérien international sig-
née à Varsovie le 12 octobre 1929**

Les Gouvernements soussignés.

Considerant qu'il est souhaitable d'a-
mender la Convention pour l'unification de
certaines règles relatives au transport aérien
international signée à Varsovie le 12 octobre
1929,

Sont convenues de ce qui suit :

CHAPITRE PREMIER

Amendements à la Convention

Article premier

La Convention que les dispositions du pré-
sent chapitre modifient est la Convention de
Varsovie de 1929.

Article II

L'article 22 de la Convention est supprimé
et remplacé par les dispositions suivantes :

Article 22

1. Dans le transport de personnes, la res-
ponsabilité du transporteur envers chaque
voyageur est limitée à la somme de 8,300
Droits de Tirage spéciaux. Dans le cas où,
d'après la loi du tribunal saisi, l'indemnité
peut être fixée sous forme de rente, le capital
de la rente ne peut dépasser cette limite.
Toutefois, par une convention spéciale avec
le transporteur, le voyageur pourra fixer une
limite de responsabilité plus élevée.

2. Dans le transport de bagages enregistrés
et de marchandises, la responsabilité du
transporteur est limitée à la somme de 17
Droits de Tirage spéciaux par kilogramme,

**Additional Protocol No I
to Amend the Convention for the Unifica-
tion of Certain Rules Relating to Interna-
tional Carriage by Air signed at Warsaw
on 12 October 1929**

The Governments undersigned.

Considering that it is desirable to amend
the Convention for the Unification of Certain
Rules Relating to International Carriage by
Air signed at Warsaw on 12 October 1929

Have agreed as follows:

CHAPTER I

Amendments to the Convention

Article I

The Convention which the provisions of
the present Chapter modify is the Warsaw
Convention, 1929.

Article II

Article 22 of the Convention shall be delet-
ed and replaced by the following:—

Article 22

1. In the carriage of passengers the liabi-
lity of the carrier for each passenger is limited
to the sum of 8 300 Special Drawing Rights.
Where, in accordance with the law of the
court seised of the case, damages may be
awarded in the form of periodic payments,
the equivalent capital value of the said pay-
ments shall not exceed this limit. Neverthe-
less, by special contract, the carrier and the
passenger may agree to a higher limit of
liability.

2. In the carriage of registered baggage
and of cargo, the liability of the carrier is
limited to a sum of 17 Special Drawing Rights
per kilogramme, unless the consignor has

(Översättning)

**Tilläggsprotokoll I
innehållande ändring av konventionen rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om internationell luftbefordran, undertecknad i Warszawa den 12 oktober 1929**

Undertecknade regeringar,
som anser det önskvärt att ändra konventionen rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om internationell luftbefordran, undertecknad i Warszawa den 12 oktober 1929,

har överenskommit om följande:

KAPITEL I

Ändringar i konventionen

Artikel I

Den konvention, som ändras genom bestämmelserna i detta kapitel, är 1929 års Warszawakonvention.

Artikel II

Artikel 22 i konventionen utgår och ersätts med följande bestämmelser:

Artikel 22

1. Vid personbefordran är fraktförarens ansvarighet för varje passagerare begränsad till ett belopp av 8 300 särskilda dragningsrätter. Kan enligt lagen i det land, där målet är anhängigt, ersättningen bestämmas att utgå i form av periodiska utbetalningar, får dessas kapitaliserade värde icke överstiga sagda gräns. Genom särskilt avtal mellan fraktföraren och passageraren må dock bestämmas högre gräns för ansvarigheten.

2. Vid befordran av inskrivet resgods och gods är fraktförarens ansvarighet begränsad till ett belopp av 17 särskilda dragningsrätter per kilogram, såvida icke avsändaren vid

sauf déclaration spéciale d'intérêt à la livraison faite par l'expéditeur au moment de la remise du colis au transporteur et moyennant le paiement d'une taxe supplémentaire éventuelle. Dans ce cas, le transporteur sera tenu de payer jusqu'à concurrence de la somme déclarée, à moins qu'il ne prouve qu'elle est supérieure à l'intérêt réel de l'expéditeur à la livraison.

3. En ce qui concerne les objets dont le voyageur conserve la garde, la responsabilité du transporteur est limitée à 332 Droits de Tirage spéciaux par voyageur.

4. Les sommes indiquées en Droits de Tirage spéciaux dans le présent article sont considérées comme se rapportant au Droit de Tirage spécial tel que défini par le Fonds monétaire international. La conversion de ces sommes en monnaies nationales s'effectuera en cas d'instance judiciaire suivant la valeur de ces monnaies en Droit de Tirage spécial à la date du jugement. La valeur, en Droit de Tirage spécial, d'une monnaie nationale d'une Haute Partie Contractante qui est membre du Fonds monétaire international, est calculée selon la méthode d'évaluation appliquée par le Fonds monétaire international à la date du jugement pour ses propres opérations et transactions. La valeur, en Droit de Tirage spécial, d'une monnaie nationale d'une Haute Partie Contractante qui n'est pas membre du Fonds monétaire international, est calculée de la façon déterminée par cette Haute Partie Contractante.

Toutefois, les Etats qui ne sont pas membres du Fonds monétaire international et dont la législation ne permet pas d'appliquer les dispositions des alinéas 1, 2 et 3 de l'article 22, peuvent au moment de la ratification ou de l'adhésion, ou à tout moment par la suite, déclarer que la limite de responsabilité du transporteur est fixée, dans les procédures judiciaires sur leur territoire, à la somme de 125.000 unités monétaires par passager en ce qui concerne l'alinéa 1 de l'article 22; 250 unités monétaires par kilogramme en ce qui concerne l'alinéa 2 de l'article 22; 5 000 unités monétaire par passager en ce qui concerne l'alinéa 3 de l'article 22. Cette unité monétaire correspond à soixante-cinq millièmes et demi d'or au titre de neuf cents millièmes de fin. Ces sommes peuvent être

made, at the time when the package was handed over to the carrier, a special declaration of interest in delivery at destination and has paid a supplementary sum if the case so requires. In that case the carrier will be liable to pay a sum not exceeding the declared sum, unless he proves that that sum is greater than the consignor's actual interest in delivery at destination.

3. As regards objects of which the passenger takes charge himself the liability of the carrier is limited to 332 Special Drawing Rights per passenger.

4. The sums mentioned in terms of the Special Drawing Right in this Article shall be deemed to refer to the Special Drawing Right as defined by the International Monetary Fund. Conversion of the sums into national currencies shall, in case of judicial proceedings, be made according to the value of such currencies in terms of the Special Drawing Right at the date of the judgment. The value of a national currency, in terms of the Special Drawing Right, of a High Contracting Party which is a Member of the International Monetary Fund, shall be calculated in accordance with the method of valuation applied by the International Monetary Fund, in effect at the date of the judgment, for its operations and transactions. The value of a national currency, in terms of the Special Drawing Right, of a High Contracting Party which is not a Member of the International Monetary Fund, shall be calculated in a manner determined by that High Contracting Party.

Nevertheless, those States which are not Members of the International Monetary Fund and whose law does not permit the application of the provisions of paragraphs 1, 2 and 3 of Article 22 may, at the time of ratification or accession or at any time thereafter, declare that the limit of liability of the carrier in judicial proceedings in their territories is fixed at a sum of 125 000 monetary units per passenger with respect to paragraph 1 of Article 22; 250 monetary units per kilogram with respect to paragraph 2 of Article 22; and 5 000 monetary units per passenger with respect to paragraph 3 of Article 22. This monetary unit corresponds to sixty-five and a half milligrammes of gold of millesimal fineness nine hundred. These sums may be converted into the national currency con-

godsets överlämnande till fraktföraren särskilt uppgivit det intresse, som är förbundet med befordringen, och betalat eventuell tilläggsavgift. Belopp, som sålunda uppgivits, gäller som gräns för fraktförarens ansvarighet, där han ej visar att avsändarens verkliga intresse är lägre.

3. I fråga om föremål, som passageraren behåller i sin vård, är fraktförarens ansvarighet begränsad till 332 särskilda dragningsrätter för varje passagerare.

4. De belopp som i denna artikel anges i särskilda dragningsrätter skall anses syfta på särskilda dragningsrätter såsom de definieras av Internationella valutafonden. Omräkning av beloppen till nationellt mynt skall i fall av rättegång ske enligt detta mynts värde uttryckt i särskilda dragningsrätter den dag dom meddelas. Värdet av en hög fördragsslutande parts nationella mynt uttryckt i särskilda dragningsrätter skall för part, som är medlem av Internationella valutafonden, räknas ut enligt den beräkningsmetod, som tillämpas av Internationella valutafonden för dess verksamhet och transaktioner den dag dom meddelas. Värdet av en hög fördragsslutande parts nationella mynt uttryckt i särskilda dragningsrätter skall för part, som icke är medlem av Internationella valutafonden, beräknas på sätt den höga fördragsslutande parten bestämmer

Stater som icke är medlemmar av Internationella valutafonden och vilkas lagstiftning icke medger tillämpning av bestämmelserna i artikel 22 första, andra och tredje styckena, må dock, vid ratifikationen eller anslutningen eller närhelst därefter förklara att gränsen för fraktförarens ansvarighet i rättegångar inom deras territorier skall uppgå till ett belopp av 125 000 monetära enheter per passagerare såvitt gäller artikel 22 första stycket; 250 monetära enheter per kilogram såvitt gäller artikel 22 andra stycket; 5 000 monetära enheter per passagerare såvitt gäller artikel 22 tredje stycket. Denna monetära enhet motsvarar sextiofem och ett halvt milligram guld av niohundra tusendelars finhet. Beloppen må omräknas till ifrågavarande nationella mynt i runda tal. Omräkning av beloppen till natio-

converties dans la monnaie nationale concernée en chiffres ronds. La conversion de cette somme en monnaie nationale s'effectuera conformément à la législation de l'Etat en cause.»

CHAPITRE II

Champ d'application de la Convention amendée

Article III

La Convention amendée par le présent Protocole s'applique au transport international défini à l'article premier de la Convention lorsque les points de départ et de destination sont situés soit sur le territoire de deux Etats parties au présent Protocole, soit sur le territoire d'un seul Etat partie au présent Protocole si une escale est prévue sur le territoire d'un autre Etat.

CHAPITRE III

Dispositions protocolaires

Article IV

Entre les Parties au présent Protocole, la Convention et le Protocole seront considérés et interprétés comme un seul et même instrument et seront dénommés *Convention de Varsovie amendée par le Protocole additionnel n° 1 de Montréal de 1975*.

Article V

Jusqu'à sa date d'entrée en vigueur conformément aux dispositions de l'article VII, le présent Protocole restera ouvert à la signature de tous les Etats.

Article VI

1. Le présent Protocole sera soumis à la ratification des Etats signataires.
2. La ratification du présent Protocole par un Etat qui n'est pas partie à la Convention emporte adhésion à la Convention amendée par le présent Protocole.
3. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Gouvernement de la République populaire de Pologne.

cerned in round figures. The conversion of these sums into national currency shall be made according to the law of the State concerned."

CHAPTER II

Scope of application of the Convention as amended.

Article III

The Warsaw Convention as amended by this Protocol shall apply to international carriage as defined in Article I of the Convention, provided that the place of departure and destination referred to in that Article are situated either in the territories of two Parties to this Protocol, or within the territory of a single Party to this Protocol with an agreed stopping place in the territory of another State.

CHAPTER III

Final clauses

Article IV

As between the Parties to this Protocol, the Convention and the Protocol shall be read and interpreted together as one single instrument and shall be known as the *Warsaw Convention as amended by Additional Protocol No. 1 of Montreal, 1975*.

Article V

Until the date on which this Protocol comes into force in accordance with the provisions of Article VII, it shall remain open for signature by any State.

Article VI

1. This Protocol shall be subject to ratification by the signatory States.
2. Ratification of this Protocol by any State which is not a Party to the Warsaw Convention shall have the effect of accession to the Convention as amended by this Protocol.
3. The instruments of ratification shall be deposited with the Government of the Polish People's Republic.

nellt mynt skall ske enligt lagen i staten i fråga.”

KAPITEL II

Den reviderade konventionens tillämpningsområde

Artikel III

Den genom detta protokoll reviderade Warszawakonventionen är tillämplig på befordran, som är internationell enligt artikel I i konventionen, såvida avgångsorten och bestämelseorten är belägna antingen på två staters territorier, vilka stater biträtt detta protokoll, eller också på territorium tillhörande en enda stat, som biträtt detta protokoll, såframt mellanlandning avses skola äga rum på annan stats territorium.

KAPITEL III

Slutbestämmelser

Artikel IV

Mellan stater som biträtt detta protokoll skall konventionen och protokollet betraktas och tolkas såsom ett enda instrument, kallat *Warszawakonventionen, reviderad genom tilläggsprotokoll I i Montreal 1975*.

Artikel V

Intill den dag detta protokoll träder i kraft enligt bestämmelserna i artikel VII, skall det stå öppet för undertecknande av alla stater.

Artikel VI

1. Detta protokoll skall ratificeras av de stater som undertecknat det.

2. Ratifikation av detta protokoll av stat som icke biträtt Warszawakonventionen, innebär anslutning till den genom detta protokoll ändrade konventionen.

3. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Folkrepubliken Polens regering.

Article VII

1. Lorsque le présent Protocole aura réuni les ratifications de trente Etats signataires, il entrera en vigueur entre ces Etats le quatre-vingt-dixième jour après le dépôt du trentième instrument de ratification. A l'égard de chaque Etat qui le ratifiera par la suite, il entrera en vigueur le quatre-vingt-dixième jour après le dépôt de son instrument de ratification.

2. Dès son entrée en vigueur, le présent Protocole sera enregistré auprès de l'Organisation des Nations Unies par le Gouvernement de la République populaire de Pologne.

Article VIII

1. Après son entrée en vigueur, le présent Protocole sera ouvert à l'adhésion de tout Etat non signataire.

2. L'adhésion au présent Protocole par un Etat qui n'est pas partie à la Convention emporte adhésion à la Convention amendée par le présent Protocole.

3. L'adhésion sera effectuée par le dépôt d'un instrument d'adhésion auprès du Gouvernement de la République populaire de Pologne et produira ses effets le quatre-vingt-dixième jour après ce dépôt.

Article IX

1. Toute Partie au présent Protocole pourra le dénoncer par une notification faite au Gouvernement de la République populaire de Pologne.

2. La dénonciation produira ses effets six mois après la date de réception par le Gouvernement de la République populaire de Pologne de la notification de dénonciation.

3. Entre les Parties au présent Protocole, la dénonciation de la Convention par l'une d'elles en vertu de l'article 39 ne doit pas être interprétée comme une dénonciation de la Convention amendée par le présent Protocole.

Article X

Il ne sera admise aucune réserve au présent Protocole.

Article XI

Le Gouvernement de la République populaire de Pologne informera rapidement tous

Article VII

1. As soon as thirty signatory States have deposited their instruments of ratification of this Protocol, it shall come into force between them on the ninetieth day after the deposit of the thirtieth instrument of ratification. It shall come into force for each State ratifying thereafter on the ninetieth day after the deposit of its instrument of ratification.

2. As soon as this Protocol comes into force it shall be registered with the United Nations by the Government of the Polish People's Republic.

Article VIII

1. This Protocol, after it has come into force, shall be open for accession by any non-signatory State.

2. Accession to this Protocol by any State which is not a Party to the Convention shall have the effect of accession to the Convention as amended by this Protocol.

3. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Government of the Polish People's Republic and shall take effect on the ninetieth day after the deposit.

Article IX

1. Any Party to this Protocol may denounce the Protocol by notification addressed to the Government of the Polish People's Republic.

2. Denunciation shall take effect six months after the receipt by the Government of the Polish People's Republic of the notification of denunciation.

3. As between the Parties to this Protocol, denunciation by any of them of the Convention in accordance with Article 39 thereof shall not be construed in any way as a denunciation of the Convention as amended by this Protocol.

Article X

No reservation may be made to this Protocol.

Article XI

The Government of the Polish People's Republic shall promptly inform all states Par-

Artikel VII

1. Då trettio av de stater som undertecknat detta protokoll deponerat sina ratifikationsinstrument, skall protokollet träda i kraft mellan dessa stater på nittionde dagen efter depositionen av det trettionde ratifikationsinstrumentet. För stat som senare ratificerar protokollet skall det träda i kraft på nittionde dagen efter det dess ratifikationsinstrument deponerades.

2. Så snart detta protokoll träder i kraft, skall det registreras hos Förenta Nationerna genom Folkrepubliken Polens regering.

Artikel VIII

1. Efter det att detta protokoll trätt i kraft, skall det stå öppet för anslutning av varje stat som icke undertecknat det.

2. Anslutning till detta protokoll av stat som icke biträtt konventionen innebär anslutning till den genom detta protokoll reviderade konventionen.

3. Anslutning sker genom att anslutningsinstrument deponeras hos Folkrepubliken Polens regering och får verkan på nittionde dagen efter depositionen.

Artikel IX

1. Varje stat som biträtt detta protokoll må säga upp det genom underrättelse till Folkrepubliken Polens regering.

2. Uppsägningen träder i kraft sex månader efter den dag då Folkrepubliken Polens regering mottog underrättelsen om uppsägning.

3. Mellan stater som biträtt detta protokoll skall uppsägning av konventionen, som nägon av dem företagit enligt artikel 39 i konventionen icke anses innebära uppsägning av den genom detta protokoll reviderade konventionen.

Artikel X

Mot detta protokoll må reservation icke göras.

Artikel XI

Folkrepubliken Polens regering skall omedelbart underrätta alla stater som biträtt

les Etats parties à la Convention de Varsovie ou à ladite Convention telle qu'amendée, tous les Etats qui signeront le présent Protocole ou y adhéreront, ainsi que l'Organisation de l'Aviation civile internationale, de la date de chaque signature, de la date du dépôt de chaque instrument de ratification ou d'adhésion, de la date d'entrée en vigueur du présent Protocole ainsi que de tous autres renseignements utiles.

Article XII

Entre les Parties au présent Protocole qui sont également Parties à la Convention, complémentaire à la Convention de Varsovie pour l'unification de certaines règles relatives au transport aérien international effectué par une personne autre que le transporteur contractuel, signée à Guadalajara le 18 septembre 1961 (ci-après dénommée « Convention de Guadalajara »), toute référence à la « Convention de Varsovie » contenue dans la Convention de Guadalajara s'applique à la *Convention de Varsovie amendée par le Protocole additionnel n° 1 de Montréal de 1975*, dans les cas où le transport effectué en vertu du contrat mentionné au paragraphe b) de l'article premier de la Convention de Guadalajara est régi par le présent Protocole.

Article XIII

Le présent Protocole restera ouvert à la signature au siège de l'Organisation de l'Aviation civile internationale jusqu'au 1er janvier 1976, puis, jusqu'à son entrée en vigueur en vertu de l'article VII, au Ministère des Affaires étrangères du Gouvernement de la République populaire de Pologne. L'Organisation de l'Aviation civile internationale informera rapidement le Gouvernement de la République populaire de Pologne de toute signature et de la date de celle-ci pendant la période au cours de laquelle le Protocole sera ouvert à la signature au siège de l'Organisation de l'Aviation civile internationale.

En foi de quoi les Plénipotentiaires soussignés, dûment autorisés, ont signé le présent Protocole.

Fait à Montréal le vingt-cinquième jour du mois de septembre de l'année 1975, en quatre textes authentiques rédigés dans les langues française, anglaise, espagnole et russe. En

ties to the Warsaw Convention or of that Convention as amended, all signatory or acceding States to the present Protocol, as well as the International Civil Aviation Organization, of the date of each signature, the date of deposit of each instrument of ratification or accession, the date of coming into force of this Protocol, and other relevant information.

Article XII

As between the Parties to this Protocol which are also Parties to the Convention, Supplementary to the Warsaw Convention, for the Unification of Certain Rules Relating to International Carriage by Air Performed by a Person Other than the Contracting Carrier, signed at Guadalajara on 18 September 1961 (hereinafter referred to as the "Guadalajara Convention") any reference to the "Warsaw Convention" contained in the Guadalajara Convention shall include reference to the *Warsaw Convention as amended by Additional Protocol No. 1 of Montreal, 1975*, in cases where the carriage under the agreement referred to in Article 1, paragraph b) of the Guadalajara Convention is governed by this Protocol.

Article XIII

This Protocol shall remain open for signature until 1 January 1976 at the Headquarters of the International Civil Aviation Organization and thereafter until it comes into force in accordance with Article VII at the Ministry for Foreign Affairs of the Polish People's Republic. The International Civil Aviation Organization shall promptly inform the Government of the Polish People's Republic of any signature and the date thereof during the time that the Protocol shall be open for signature at the Headquarters of the International Civil Aviation Organization.

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries, having been duly authorized, have signed this Protocol.

Done at Montreal on the twenty-fifth day of the month of September of the year One Thousand Nine Hundred and Seventy-five in four authentic texts in the English, French, Russian and Spanish languages. In the case

Warszawakonventionen eller Warszawakonventionen i reviderat skick, liksom även alla stater, som undertecknat eller anslutit sig till detta protokoll, samt Internationella luftfartsorganisationen om dagen för varje undertecknande, dagen för deposition av varje ratifikations- eller anslutningsinstrument, dagen för detta protokolls ikraftträdande och andra omständigheter av betydelse.

Artikel XII

Mellan stater, som biträtt detta protokoll och som biträtt jämväl konventionen utgörande tillägg till Warszawakonventionen för fastställande av vissa gemensamma bestämmelser rörande internationell luftbefordran som utförs av annan än den avtalslutande fraktföraren, undertecknad i Guadalajara den 18 september 1961 (härefter kallad "Guadalajarakonventionen"), skall varje hänvisning i Guadalajarakonventionen till "Warszawakonventionen" anses innefatta hänvisning till *Warszawakonventionen, reviderad genom tilläggsprotokoll 1 i Montreal 1975*, i de fall där befordringen under det avtal som omnämns i artikel 1 första stycket b) i Guadalajarakonventionen regleras av detta protokoll.

Artikel XIII

Detta protokoll skall stå öppet för undertecknande intill den 1 januari 1976 vid Internationella luftfartsorganisationens huvudkontor och därefter till dess det träder i kraft enligt artikel VII hos Folkrepubliken Polens utrikesministerium. Internationella luftfartsorganisationen skall omedelbart underrätta Folkrepubliken Polens regering om varje undertecknande och dagen därför under den tid protokollet står öppet för undertecknande vid Internationella luftfartsorganisationens huvudkontor.

Till bekräftelse härav har undertecknade befullmäktigade med stöd av behöriga fullmakter undertecknat detta protokoll.

Som skedde i Montreal den 25 september 1975 i fyra autentiska texter upprättade på engelska, franska, ryska och spanska språken. Vid skiljaktighet mellan texterna skall den text som upprättats på franska, det språk

cas de divergence, le texte en langue française, langue dans laquelle la Convention de Varsovie du 12 octobre 1929 avait été rédigée, fera foi.

of any inconsistency, the text in the French language, in which language the Warsaw Convention of 12 October 1929 was drawn up, shall prevail.

på vilket Warszawakonventionen den 12 oktober 1929 avfattats, äga vitsord.

Bilaga 2

**Protocole additionnel n° 2
portant modification de la Convention
pour l'unification de certaines règles rela-
tives au transport aérien international sig-
née à Varsovie le 12 octobre 1929 amen-
dée par le Protocole fait à La Haye le 28
septembre 1955**

Les Gouvernements soussignés.

Considerant qu'il est souhaitable d'amender la Convention pour l'unification de certaines règles relatives au transport aérien international signée à Varsovie le 12 octobre 1929, amendée par le Protocole fait à La Haye le 28 septembre 1955.

Sont convenues de ce qui suit:

CHAPITRE PREMIER

Amendements à la Convention

Article premier

La Convention que les dispositions du présent chapitre modifient est la Convention de Varsovie amendée à La Haye en 1955.

Article II

L'article 22 de la Convention est supprimé et remplacé par les dispositions suivantes:

« Article 22

1. Dans le transport de personnes, la responsabilité du transporteur relative à chaque passager est limitée à la somme de 16.600 Droits de Tirage spéciaux. Dans le cas où, d'après la loi du tribunal saisi, l'indemnité peut être fixée sous forme de rente, le capital de la rente ne peut dépasser cette limite. Toutefois, par une convention spéciale avec le transporteur, le passager pourra fixer une limite de responsabilité plus élevée.

2. a) Dans le transport de bagages enre-

**Additional Protocol No. 2
to Amend the Convention for the Unifica-
tion of Certain Rules Relating to Interna-
tional Carriage by Air Signed at Warsaw
on 12 October 1929 as Amended by the
Protocol Done at The Hague on 28 Sep-
tember 1955**

The Governments undersigned.

Considering that it is desirable to amend the Convention for the Unification of Certain Rules Relating to International Carriage by Air signed at Warsaw on 12 October 1929 as amended by the Protocol done at the Hague on 28 September 1955.

Have agreed as follows:

CHAPTER I

Amendments to the Convention

Article I

The Convention which the provisions of the present Chapter modify is the Warsaw Convention as amended at The Hague in 1955.

Article II

Article 22 of the Convention shall be deleted and replaced by the following:

"Article 22

1. In the carriage of persons the liability of the carrier for each passenger is limited to the sum of 16 600 Special Drawing Rights. Where, in accordance with the law of the court seised of the case, damages may be awarded in the form of periodic payments, the equivalent capital value of the said payments shall not exceed this limit. Nevertheless, by special contract, the carrier and the passenger may agree to a higher limit of liability.

2. a) In the carriage of registered baggage

(Översättning)

**Tilläggsprotokoll 2
innebärande ändring av konventionen rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om internationell luftbefordran, undertecknad i Warszawa den 12 oktober 1929 och ändrad genom det i Haag den 28 september 1955 avslutade protokollet**

Undertecknade regeringar,

som anser det önskvärt att ändra konventionen rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om internationell luftbefordran, undertecknad i Warszawa den 12 oktober 1929 och ändrad genom det i Haag den 28 september 1955 avslutade protokollet,

har överenskommit om följande:

KAPITEL I

Ändringar i konventionen

Artikel I

Den konvention, som ändras genom bestämmelserna i detta kapitel, är Warszawa-konventionen 1929, ändrad i Haag år 1955.

Artikel II

Artikel 22 i konventionen utgår och ersätts med följande bestämmelser:

Artikel 22

1. Vid personbefordran är fraktförarens ansvarighet för varje passagerare begränsad till ett belopp av 16 600 särskilda dragningsrätter. Kan enligt lagen i det land, där målet är anhängigt, ersättningen bestämmas att utgå i form av periodiska utbetalningar, får dessas kapitaliserade värde icke överstiga sagda gräns. Genom särskilt avtal mellan fraktföraren och passageraren må dock bestämmas högre gräns för ansvarigheten.

2. a) Vid befordran av inskrivet resgods

gistrés et de marchandises, la responsabilité du transporteur est limitée à la somme de 17 Droits de Tirage spéciaux par kilogramme, sauf déclaration spéciale d'intérêt à la livraison faite par l'expéditeur au moment de la remise du colis au transporteur et moyennant le paiement d'une taxe supplémentaire éventuelle. Dans ce cas, le transporteur sera tenu de payer jusqu'à concurrence de la somme déclarée, à moins qu'il ne prouve qu'elle est supérieure à l'intérêt réel de l'expéditeur à la livraison.

b) En cas de perte, d'avarie ou de retard d'une partie des bagages enregistrés ou des marchandises, ou de tout objet qui y est contenu, seul le poids total du ou des colis dont il s'agit est pris en considération pour déterminer la limite de responsabilité du transporteur. Toutefois, lorsque la perte, l'avarie ou le retard d'une partie des bagages enregistrés ou des marchandises, ou d'un objet qui y est contenu, affecte la valeur d'autres colis couverts par le même bulletin de bagages ou la même lettre de transport aérien, le poids total de ces colis doit être pris en considération pour déterminer la limite de responsabilité.

3. En ce qui concerne les objets dont le passager conserve la garde, la responsabilité du transporteur est limitée à 332 Droits de Tirage spéciaux par passager.

4. Les limites fixées par le présent article n'ont pas pour effet d'enlever au tribunal la faculté d'allouer en outre, conformément à sa loi, une somme correspondant à tout ou partie des dépens et autres frais du procès exposés par le demandeur. La disposition précédente ne s'applique pas lorsque le montant de l'indemnité allouée, non compris les dépens et autres frais de procès, ne dépasse pas la somme que le transporteur a offerte par écrit au demandeur dans un délai de six mois à dater du fait qui a causé le dommage ou avant l'introduction de l'instance si celle-ci est postérieure à ce délai.

5. Les sommes indiquées en Droits de Tirage spéciaux dans le présent article sont considérées comme se rapportant au Droit de Tirage spécial tel que défini par le Fonds monétaire international. La conversion de ces sommes en monnaies nationales s'effectuera en cas d'instance judiciaire suivant la valeur de ces monnaies en Droit de Tirage

and of cargo, the liability of the carrier is limited to a sum of 17 Special Drawing Rights per kilogramme, unless the passenger or consignor has made, at the time when the package was handed over to the carrier, a special declaration of interest in delivery at destination and has paid a supplementary sum if the case so requires. In that case the carrier will be liable to pay a sum not exceeding the declared sum, unless he proves that that sum is greater than the passenger's or consignor's actual interest in delivery at destination.

b) In the case of loss, damage or delay of part of registered baggage or cargo, or of any object contained therein, the weight to be taken into consideration in determining the amount to which the carrier's liability is limited shall be only the total weight of the package or packages concerned. Nevertheless, when the loss, damage or delay of a part of the registered baggage or cargo, or of an object contained therein, affects the value of other packages covered by the same baggage check or the same air waybill, the total weight of such package or packages shall also be taken into consideration in determining the limit of liability.

3. As regards objects of which the passenger takes charge himself the liability of the carrier is limited to 332 Special Drawing Rights per passenger.

4. The limits prescribed in this Article shall not prevent the court from awarding, in accordance with its own law, in addition, the whole or part of the court costs and of the other expenses of the litigation incurred by the plaintiff. The foregoing provision shall not apply if the amount of the damages awarded, excluding court costs and other expenses of the litigation, does not exceed the sum which the carrier has offered in writing to the plaintiff within a period of six months from the date of the occurrence causing the damage, or before the commencement of the action, if that is later.

5. The sums mentioned in terms of the Special Drawing Right in this Article shall be deemed to refer to the Special Drawing Right as defined by the International Monetary Fund. Conversion of the sums into national currencies shall, in case of judicial proceedings, be made according to the value of such currencies in terms of the Special Drawing

och gods är fraktförarens ansvarighet begränsad till ett belopp av 17 särskilda dragningsrätter per kilogram, såvida icke passageraren eller avsändaren vid godsets överlämnande till fraktföraren särskilt uppgivit det intresse, som är förbundet med befördringen, och betalat eventuell tilläggsavgift. Belopp, som sålunda uppgivits, gäller som gräns för fraktförarens ansvarighet, där han ej visar att passagerarens eller avsändarens verkliga intresse är lägre.

b) Har av inskrivet resgods eller gods viss del eller något av dess innehåll förkommit, minskats, skadats eller fördröjts, skall endast den sammanlagda vikten av det eller de kolli, som det är fråga om, tagas i beräkning vid bestämmandet av gränsen för fraktförarens ansvarighet. Där förlust, minskning, skada eller dröjsmål i fråga om viss del av det inskrivna resgodset eller godset eller något av dess innehåll påverkar värdet av andra kolli, som omfattas av samma resgodsbevis eller samma flygfraktsedel, skall dock den sammanlagda vikten av även dessa kolli tagas i beräkning vid bestämmandet av gränsen för ansvarigheten.

3. I fråga om föremål, som passageraren behåller i sin vård, är fraktförarens ansvarighet begränsad till 332 särskilda dragningsrätter för varje passagerare.

4. Utan hinder av de gränser för ansvarigheten som föreskrivs i denna artikel får domstolen, enligt domstolslandets lag, härutöver utdöma ett belopp, motsvarande hela eller en del av de utgifter och andra rättegångskostnader som kändan adragit sig för sin talan. Vad nu sagts skall icke äga tillämpning, om beloppet av utdömd ersättning, fränsett sådana utgifter och andra rättegångskostnader, överstiger vad fraktföraren skriftligen erbjudit kändan inom en tid av sex månader från den händelse, av vilken skadan härrör, eller före det talan väcktes, om detta skedde senare.

5. De belopp som i denna artikel anges i särskilda dragningsrätter skall anses syfta på särskilda dragningsrätter såsom de definieras av Internationella valutafonden. Omräkning av beloppen till nationellt mynt skall i fall av rättegång ske enligt detta mynts värde uttryckt i särskilda dragningsrätter den dag dom meddelas. Värdet av en hög fördragsslut-

spécial à la date du jugement. La valeur, en Droit de Tirage spécial, d'une monnaie nationale d'une Haute Partie Contractante qui est membre du Fonds monétaire international, est calculée selon la méthode d'évaluation appliquée par le Fonds monétaire international à la date du jugement pour ses propres opérations et transactions. La valeur, en Droit de Tirage spécial, d'une monnaie nationale d'une Haute Partie Contractante qui n'est pas membre du Fonds monétaire international, est calculée de la façon déterminée par cette Haute Partie Contractante.

Toutefois, les Etats qui ne sont pas membres du Fonds monétaire international et dont la législation ne permet pas d'appliquer les dispositions des alinéas 1, 2 a) et 3 de l'article 22, peuvent au moment de la ratification ou de l'adhésion, ou à tout moment par la suite, déclarer que la limite de responsabilité du transporteur est fixée, dans les procédures judiciaires sur leur territoire, à la somme de 250.000 unités monétaires par passager en ce qui concerne l'alinéa 1 de l'article 22; 250 unités monétaires par kilogramme en ce qui concerne l'alinéa 2 a) de l'article 22; 5.000 unités monétaires par passager en ce qui concerne l'alinéa 3 de l'article 22. Cette unité monétaire correspond à soixante-cinq milligrammes et demi d'or au titre de neuf cents millièmes de fin. Ces sommes peuvent être converties dans la monnaie nationale concernée en chiffres ronds. La conversion de cette somme en monnaie nationale s'effectuera conformément à la législation de l'Etat en cause. »

CHAPITRE II

Champ d'application de la Convention amendée

Article III

La Convention amendée à La Haye en 1955 et par le présent Protocole s'applique au transport international défini à l'article premier de la Convention lorsque les points de départ et de destination sont situés soit sur le territoire de deux Etats parties au présent Protocole, soit sur le territoire d'un seul Etat partie au présent Protocole si une escale est prévue sur le territoire d'un autre Etat.

Right at the date of the judgment. The value of a national currency, in terms of the Special Drawing Right, of a High Contracting Party which is a Member of the International Monetary Fund, shall be calculated in accordance with the method of valuation applied by the International Monetary Fund, in effect at the date of the judgment, for its operations and transactions. The value of a national currency, in terms of the Special Drawing Right, of a High Contracting Party which is not a Member of the International Monetary Fund, shall be calculated in a manner determined by that High Contracting Party.

Nevertheless, those States which are not Members of the International Monetary Fund and whose law does not permit the application of the provisions of paragraphs 1, 2 a) and 3 of Article 22 may at the time of ratification or accession or at any time thereafter, declare that the limit of liability of the carrier in judicial proceedings in their territories is fixed at a sum of 250 000 monetary units per passenger with respect to paragraph 1 of Article 22; 250 monetary units per kilogramme with respect to paragraph 2 a) of Article 22; and 5 000 monetary units per passenger with respect to paragraph 3 of Article 22. This monetary unit corresponds to sixty-five and a half milligrammes of gold of millesimal fineness nine hundred. These sums may be converted into the national currency concerned in round figures. The conversion of these sums into national currency shall be made according to the law of the State concerned."

CHAPTER II

Scope of application of the Convention as amended

Article III

The Warsaw Convention as amended at The Hague in 1955 and by this Protocol shall apply to international carriage as defined in Article 1 of the Convention, provided that the places of departure and destination referred to in that Article are situated either in the territories of two Parties to this Protocol or within the territory of a single Party to this Protocol with an agreed stopping place in the

tande parts nationella mynt uttryckt i särskilda dragningsrätter skall för part, som är medlem av Internationella valutafonden, räknas ut enligt den beräkningsmetod, som tillämpas av Internationella valutafonden för dess verksamhet och transaktioner den dag dom meddelas. Värdet av en hög fördragsslutande parts nationella mynt uttryckt i särskilda dragningsrätter skall för part, som icke är medlem av Internationella valutafonden, beräknas på sätt den höga fördragsslutande parten bestämmer.

Stater, som icke är medlemmar av Internationella valutafonden och vilkas lagstiftning icke medger tillämpning av bestämmelserna i artikel 22 första stycket, andra stycket a) och tredje stycket, må dock, vid ratifikationen eller anslutningen eller närhelst därefter förklara att gränsen för fraktförarens ansvarighet i rättegångar inom deras territorier skall uppgå till ett belopp av 125 000 monetära enheter per passagerare såvitt gäller artikel 22 första stycket; 250 monetära enheter per kilogram såvitt gäller artikel 22 andra stycket a); 5 000 monetära enheter per passagerare såvitt gäller artikel 22 tredje stycket. Denna monetära enhet motsvarar sextiofem och ett halvt milligram guld av niohundra tusendelars finhet. Beloppen må omräknas till ifrågasvarande nationella mynt i runda tal. Omräkning av beloppen till nationellt mynt skall ske enligt lagen i staten i fråga."

KAPITEL II

Den reviderade konventionens tillämpningsområde

Artikel III

Den genom detta protokoll och 1955 års Haagprotokoll reviderade Warszawakonventionen är tillämplig på befordran, som är internationell enligt artikel I i konventionen, såvida avgångsorten och bestämmelseorten är belägna antingen på två staters territorier, vilka stater biträtt detta protokoll, eller också på territorium tillhörande en enda stat, som biträtt detta protokoll, såframt mellanland-

territory of another State.

CHAPITRE III

Dispositions protocolaires

Article IV

Entre les Parties au présent Protocole, la Convention de Varsovie amendée à La Haye en 1955 et le présent Protocole seront considérés et interprétés comme un seul et même instrument et seront dénommés *Convention de Varsovie amendée à La Haye en 1955 et par le Protocole additionnel n° 2 de Montréal de 1975*.

Article V

Jusqu'à sa date d'entrée en vigueur conformément aux dispositions de l'article VII, le présent Protocole restera ouvert à la signature de tous les Etats.

Article VI

1. Le présent Protocole sera soumis à la ratification des Etats signataires.

2. La ratification du présent Protocole par un Etat qui n'est pas partie à la Convention de Varsovie ou à la Convention de Varsovie amendée à La Haye en 1955 emporte adhésion à la *Convention de Varsovie amendée à La Haye en 1955 et par le Protocole additionnel n° 2 de Montréal de 1975*.

3. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Gouvernement de la République populaire de Pologne.

Article VII

1. Lorsque le présent Protocole aura réuni les ratifications de trente Etats signataires, il entrera en vigueur entre ces Etats le quatre-vingt-dixième jour après le dépôt du trentième instrument de ratification. A l'égard de chaque Etat qui le ratifiera par la suite, il entrera en vigueur le quatre-vingt-dixième jour après le dépôt de son instrument de ratification.

2. Dès son entrée en vigueur, le présent Protocole sera enregistré auprès de l'Organisation des Nations Unies par le Gouvernement de la République populaire de Pologne.

CHAPTER III

Final clauses

Article IV

As between the Parties to this Protocol, the Warsaw Convention as amended at The Hague in 1955 and this Protocol shall be read and interpreted together as one single instrument and shall be known as the *Warsaw Convention as amended at The Hague, 1955, and by Additional Protocol No. 2 of Montreal, 1975*.

Article V

Until the date on which this Protocol comes into force in accordance with the provisions of Article VII, it shall remain open for signature by any State.

Article VI

1. This Protocol shall be subject to ratification by the signatory States.

2. Ratification of this Protocol by any State which is not a Party to the Warsaw Convention or by any State which is not a Party to the Warsaw Convention as amended at The Hague, 1955, shall have the effect of accession to the *Warsaw Convention as amended at The Hague, 1955, and by Additional Protocol No. 2 of Montreal, 1975*.

3. The instruments of ratification shall be deposited with the Government of the Polish People's Republic.

Article VII

1. As soon as thirty signatory States have deposited their instruments of ratification of this Protocol, it shall come into force between them on the ninetieth day after the deposit of the thirtieth instrument of ratification. It shall come into force for each State ratifying thereafter on the ninetieth day after the deposit of its instrument of ratification.

2. As soon as this Protocol comes into force it shall be registered with the United Nations by the Government of the Polish People's Republic.

ning avses skola äga rum på annan stats territorium.

KAPITEL III

Slutbestämmelser

Artikel IV

Mellan stater som biträtt detta protokoll skall Warszawakonventionen med i Haag år 1955 beslutade ändringar och detta protokoll betraktas och tolkas såsom ett enda instrument, kallat *Warszawakonventionen, reviderad i Haag 1955 och genom tilläggsprotokoll 2 i Montreal 1975*.

Artikel V

Intill den dag detta protokoll träder i kraft enligt bestämmelserna i artikel VII skall det stå öppet för undertecknande av alla stater.

Artikel VI

1. Detta protokoll skall ratificeras av de stater som undertecknat det.

2. Ratifikation av detta protokoll av stat som icke biträtt Warszawakonventionen eller av stat som icke biträtt Warszawakonventionen med i Haag år 1955 beslutade ändringar, innebär anslutning till *Warszawakonventionen, reviderad i Haag 1955 och genom tilläggsprotokoll 2 i Montreal 1975*.

3. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Folkrepubliken Polens regering.

Artikel VII

1. Då trettio av de stater som undertecknat detta protokoll deponerat sina ratifikationsinstrument, skall protokollet träda i kraft mellan dessa stater på nittionde dagen efter depositionen av det trettionde ratifikationsinstrumentet. För stat som senare ratificerar protokollet skall det träda i kraft på nittionde dagen efter det dess ratifikationsinstrument deponerades.

2. Så snart detta protokoll träder i kraft, skall det registreras hos Förenta Nationerna genom Folkrepubliken Polens regering.

Article VIII

1. Après son entrée en vigueur, le présent Protocole sera ouvert à l'adhésion de tout Etat non signataire.

2. L'adhésion au présent Protocole par un Etat qui n'est pas partie à la Convention de Varsovie ou par un Etat qui n'est pas partie à la Convention de Varsovie amendée à La Haye en 1955 emporte adhésion à la *Convention de Varsovie amendée à La Haye en 1955 et par le Protocole additionnel n° 2 de Montréal de 1975*.

3. Les instruments d'adhésion seront déposés auprès du Gouvernement de la République populaire de Pologne et produiront leurs effets le quatre-vingt-dixième jour après la date de leur dépôt.

Article IX

1. Toute Partie au présent Protocole pourra le dénoncer par une notification faite au Gouvernement de la République populaire de Pologne.

2. La dénonciation produira ses effets six mois après la date de réception par le Gouvernement de la République populaire de Pologne de la notification de la dénonciation.

3. Entre les Parties au présent Protocole, la dénonciation de la Convention de Varsovie par l'une d'elles en vertu de l'article 39 de ladite Convention ou du Protocole de La Haye en vertu de l'article XXIV dudit Protocole ne doit pas être interprétée comme une dénonciation de la *Convention de Varsovie amendée à La Haye en 1955 et par le Protocole additionnel n° 2 de Montréal de 1975*.

Article X

Il ne sera admis aucune réserve au présent Protocole. Toutefois, tout Etat pourra à tout moment déclarer par notification faite au Gouvernement de la République populaire de Pologne que la Convention amendée par le présent Protocole ne s'appliquera pas au transport de personnes, de marchandises et de bagages effectué pour ses autorités militaires à bord d'aéronefs immatriculés dans ledit Etat et dont la capacité entière a été réservée par ces autorités ou pour le compte de celles-ci.

Article VIII

1. This Protocol, after it has come into force, shall be open for accession by any non-signatory State.

2. Accession to this Protocol by any State which is not a Party to the Warsaw Convention or by any State which is not a Party to the Warsaw Convention as amended at The Hague, 1955, shall have the effect of accession to the *Warsaw Convention as amended at The Hague, 1955, and by Additional Protocol No. 2 of Montreal, 1975*.

3. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Government of the Polish People's Republic and shall take effect on the ninetieth day after the deposit.

Article IX

1. Any Party to this Protocol may denounce the Protocol by notification addressed to the Government of the Polish People's Republic.

2. Denunciation shall take effect six months after the date of receipt by the Government of the Polish People's Republic of the notification of denunciation.

3. As between the Parties to this Protocol, denunciation by any of them of the Warsaw Convention in accordance with Article 39 thereof or of The Hague Protocol in accordance with Article XXIV thereof shall not be construed in any way as a denunciation of the *Warsaw Convention as amended at The Hague, 1955, and by Additional Protocol No. 2 of Montreal, 1975*.

Article X

No reservation may be made to this Protocol except that a State may at any time declare by a notification addressed to the Government of the Polish People's Republic that the Convention as amended by this Protocol shall not apply to the carriage of persons, cargo and baggage for its military authorities on aircraft, registered in that State, the whole capacity of which has been reserved by or on behalf of such authorities.

Artikel VIII

1. Efter det att detta protokoll trätt i kraft, skall det stå öppet för anslutning av varje stat som icke undertecknat det.

2. Anslutning till detta protokoll av stat som icke biträtt Warszawakonventionen eller av stat som icke biträtt Warszawakonventionen med i Haag år 1955 beslutade ändringar, innebär anslutning till *Warszawakonventionen, reviderad i Haag 1955 och genom tilläggsprotokoll 2 i Montreal 1975*.

3. Anslutning sker genom att anslutningsinstrument deponeras hos Folkrepubliken Polens regering och får verkan på nittionde dagen efter depositionen.

Artikel IX

1. Varje stat som biträtt detta protokoll må säga upp det genom underrättelse till Folkrepubliken Polens regering.

2. Uppsägningen träder i kraft sex månader efter den dag då Folkrepubliken Polens regering mottog underrättelsen om uppsägning.

3. Mellan stater som biträtt detta protokoll skall uppsägning av Warszawakonventionen som någon av dem företagit enligt artikel 39 i konventionen, eller uppsägning av Haagprotokollet enligt dess artikel XXIV icke anses innebära uppsägning av *Warszawakonventionen, reviderad i Haag 1955 och genom tilläggsprotokoll 2 i Montreal 1975*.

Artikel X

Mot detta protokoll må reservation icke göras. Dock får en stat när som helst genom underrättelse till Folkrepubliken Polens regering förklara att den genom detta protokoll ändrade konventionen, icke skall gälla i fråga om befordran av personer, gods och resgods, som utföres för dess militära myndigheter med luftfartyg, som är registrerade i den staten och vilkas hela lastförmåga reserverats av dessa myndigheter eller för deras räkning.

Article XI

Le Gouvernement de la République populaire de Pologne informera rapidement tous les Etats parties à la Convention de Varsovie ou à ladite Convention telle qu'amendée, tous les Etats qui signeront le présent Protocole ou y adhéreront, ainsi que l'Organisation de l'Aviation civile internationale, de la date de chaque signature, de la date du dépôt de chaque instrument de ratification ou d'adhésion, de la date d'entrée en vigueur du présent Protocole ainsi que de tous autres renseignements utiles.

Article XII

Entre les Parties au présent Protocole qui sont également Parties à la Convention, complémentaire à la Convention de Varsovie pour l'unification de certaines règles relatives au transport aérien international effectué par une personne autre que le transporteur contractuel, signée à Guadalajara le 18 septembre 1961 (ci-après dénommée « Convention de Guadalajara »), toute référence à la « Convention de Varsovie » contenue dans la Convention de Guadalajara s'applique à la *Convention de Varsovie amendée à La Haye en 1955 et par le Protocole additionnel n° 2 de Montréal de 1975*, dans les cas où le transport effectué en vertu du contrat mentionné au paragraphe b) de l'article premier de la Convention de Guadalajara est régi par le présent Protocole.

Article XIII

Le présent Protocole restera ouvert à la signature au siège de l'Organisation de l'Aviation civile internationale jusqu'au 1er janvier 1976, puis, jusqu'à son entrée en vigueur en vertu de l'article VII, au Ministère des Affaires étrangères du Gouvernement de la République populaire de Pologne. L'Organisation de l'Aviation civile internationale informera rapidement le Gouvernement de la République populaire de Pologne de toute signature et de la date de celle-ci pendant la période au cours de laquelle le Protocole sera ouvert à la signature au siège de l'Organisation de l'Aviation civile internationale.

En foi de quoi les Plénipotentiaires soussignés, dûment autorisés, ont signé le présent Protocole.

Article XI

The Government of the Polish People's Republic shall promptly inform all States Parties to the Warsaw Convention or to that Convention as amended, all signatory or acceding States to the present Protocol, as well as the International Civil Aviation Organization, of the date of each signature, the date of deposit of each instrument of ratification or accession, the date of coming into force of this Protocol, and other relevant information.

Article XII

As between the Parties to this Protocol which are also Parties to the Convention, Supplementary to the Warsaw Convention, for the Unification of Certain Rules Relating to International Carriage by Air Performed by a Person Other than the Contracting Carrier, signed at Guadalajara on 18 September 1961 (hereinafter referred to as the "Guadalajara Convention") any reference to the "Warsaw Convention" contained in the Guadalajara Convention shall include reference to the *Warsaw Convention as amended at The Hague, 1955, and by Additional Protocol No. 2 of Montreal, 1975*, in cases where the carriage under the agreement referred to in Article 1, paragraph b) of the Guadalajara Convention is governed by this Protocol.

Article XIII

This Protocol shall remain open for signature until 1 January 1976 at the Headquarters of the International Civil Aviation Organization and thereafter until it comes into force in accordance with Article VII at the Ministry for Foreign Affairs of the Polish People's Republic. The International Civil Aviation Organization shall promptly inform the Government of the Polish People's Republic of any signature and the date thereof during the time that the Protocol shall be open for signature at the Headquarters of the International Civil Aviation Organization.

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries, having been duly authorized, have signed this Protocol.

Artikel XI

Folkrepubliken Polens regering skall omedelbart underrätta alla stater som biträtt Warszawakonventionen eller Warszawakonventionen i reviderat skick, liksom även alla stater, som undertecknat eller anslutit sig till detta protokoll, samt Internationella luftfartsorganisationen om dagen för varje undertecknande, dagen för deposition av varje ratifikations- eller anslutningsinstrument, dagen för detta protokolls ikraftträdande och andra omständigheter av betydelse.

Artikel XII

Mellan stater, som biträtt detta protokoll och som biträtt jämväl konventionen utgörande tillägg till Warszawakonventionen för fastställande av vissa gemensamma bestämmelser rörande internationell luftbefordran som utförs av annan än den avtalslutande fraktföraren, undertecknad i Guadalajara den 18 september 1961 (härefter kallad "Guadalajarakonventionen"), skall varje hänvisning i Guadalajarakonventionen till "Warszawakonventionen" anses innefatta hänvisning till *Warszawakonventionen, reviderad i Haag 1955 och genom tilläggsprotokoll 2 i Montreal 1975*, i de fall där befordringen under det avtal som omnämns i artikel I första stycket b) i Guadalajarakonventionen regleras av detta protokoll.

Artikel XIII

Detta protokoll skall stå öppet för undertecknande intill den 1 januari 1976 vid Internationella luftfartsorganisationens huvudkontor och därefter till dess det träder i kraft enligt artikel VII hos Folkrepubliken Polens utrikesministerium. Internationella luftfartsorganisationen skall omedelbart underrätta Folkrepubliken Polens regering om varje undertecknande och dagen därför under den tid protokollet står öppet för undertecknande vid Internationella luftfartsorganisationens huvudkontor.

Till bekräftelse härav har undertecknade befullmäktigade med stöd av behöriga fullmakter undertecknat detta protokoll.

Fait à Montréal le vingt-cinquième jour du mois de septembre de l'année 1975, en quatre textes authentiques rédigés dans les langues française, anglaise, espagnole et russe. En cas de divergence, le texte en langue française, la langue dans laquelle la Convention de Varsovie du 12 octobre 1929 avait été rédigée, fera foi.

Done at Montreal on the twenty-fifth day of the month of September of the year One Thousand Nine Hundred and Seventy-five in four authentic texts in the English, French, Russian and Spanish languages. In the case of any inconsistency, the text in the French language, in which language the Warsaw Convention of 12 October 1929 was drawn up, shall prevail.

Som skedde i Montreal den 25 september 1975 i fyra autentiska texter upprättade på engelska, franska, ryska och spanska språken. Vid skiljaktighet mellan texterna skall den text som upprättats på franska, det språk på vilket Warszawakonventionen den 12 oktober 1929 avfattats, äga vitsord.

*Bilaga 3***Protocol to the International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage, 1969**

The Parties to the present Protocol.

Being Parties to the International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage, done at Brussels on 29 November 1969;

Have agreed as follows:

Article I

For the purpose of the present Protocol:

1. "Convention" means the International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage, 1969.

2. "Organization" has the same meaning as in the Convention.

3. "Secretary-General" means the Secretary-General of the Organization.

Article II

Article V of the Convention is amended as follows:

(1) Paragraph 1 is replaced by the following text:

"The owner of a ship shall be entitled to limit his liability under this Convention in respect of any one incident to an aggregate amount of 133 units of account for each ton of the ship's tonnage. However, this aggregate amount shall not in any event exceed 14 million units of account."

(2) Paragraph 9 is replaced by the following text:

9 (a) The "unit of account" referred to in paragraph 1 of this Article is the Special Drawing Right as defined by the International Monetary Fund. The amounts mentioned in paragraph 1 shall be converted into the national currency of the State in which the fund is being constituted on the basis of the value of that currency by reference to the Special

Protocole de la Convention internationale de 1969 sur la responsabilité civile pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures

Les Parties au présent Protocole.

Etant Parties à la Convention internationale sur la responsabilité civile pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures, faite à Bruxelles le 29 novembre 1969.

Sont convenues de ce qui suit :

Article I

Aux fins du présent Protocole :

1. « Convention » signifie la Convention internationale de 1969 sur la responsabilité civile pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures.

2. « Organisation » a le même sens que dans la Convention.

3. « Secrétaire général » signifie le Secrétaire général de l'Organisation.

Article II

L'article V de la Convention est modifié comme suit :

1) Le paragraphe 1 est remplacé par le texte suivant :

« Le propriétaire d'un navire est en droit de limiter sa responsabilité aux termes de la présente Convention à un montant total par événement de 133 unités de compte par tonneau de jauge du navire. Toutefois, ce montant total ne peut en aucun cas excéder 14 millions d'unités de compte. »

2) Le paragraphe 9 est remplacé par le texte suivant :

9. a) « L'unité de compte » visée au paragraphe 1 du présent article est le Droit de tirage spécial tel que défini par le Fonds monétaire international. Les montants mentionnés au paragraphe 1 sont convertis dans la monnaie nationale de l'Etat dans lequel le fonds est constitué sur la base de la valeur de cette monnaie par rapport au Droit

(Översättning)

Protokoll till 1969 års internationella konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja

De föredragsslutande parterna.

vilka har tillträtt den internationella konventionen om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja, som avslutades i Bryssel den 29 november 1969;

har överenskommit om följande:

Artikel I

I detta protokoll förstås med:

1. "Konventionen": 1969 års internationella konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja.

2. "Organisation": detsamma som i konventionen.

3. "Generalsekreterare": organisationens generalsekreterare.

Artikel II

Artikel V i konventionen ändras enligt följande:

(1) Första stycket ersätts med följande text:

"Ägaren av ett fartyg har rätt att begränsa sin ansvarighet enligt denna konvention för en och samma olycka till ett sammanlagt belopp av 133 beräkningsenheter per ton av fartygets dräktighet. Det sammanlagda beloppet skall emellertid icke i något fall överstiga 14 miljoner beräkningsenheter".

(2) Nionde stycket ersätts med följande text:

9(a) Den "beräkningsenhet" som avses i första stycket i denna artikel är den särskilda dragningsrätten såsom denna definieras av Internationella valutafonden. De i första stycket nämnda beloppen skall omräknas till det inhemska myntslaget i den stat där fonden upprättas på grundval av detta myntslags värde i förhållande till den särskilda drag-

Drawing Right on the date of the constitution of the fund. The value of the national currency, in terms of the Special Drawing Right, of a Contracting State which is a member of the International Monetary Fund, shall be calculated in accordance with the method of valuation applied by the International Monetary Fund in effect at the date in question for its operations and transactions. The value of the national currency, in terms of the Special Drawing Right, of a Contracting State which is not a member of the International Monetary Fund, shall be calculated in a manner determined by that State.

9 (b) Nevertheless, a Contracting State which is not a member of the International Monetary Fund and whose law does not permit the application of the provisions of paragraph 9 (a) of this Article may, at the time of ratification, acceptance, approval of or accession to the present Convention, or at any time thereafter, declare that the limits of liability provided for in paragraph 1 to be applied in its territory shall, in respect of any one incident, be an aggregate of 2,000 monetary units for each ton of the ship's tonnage provided that this aggregate amount shall not in any event exceed 210 million monetary units. The monetary unit referred to in this paragraph corresponds to sixty-five and a half milligrammes of gold of millesimal fineness nine hundred. The conversion of these amounts into the national currency shall be made according to the law of the State concerned.

9 (c) The calculation mentioned in the last sentence of paragraph 9 (a) and the conversion mentioned in paragraph 9 (b) shall be made in such a manner as to express in the national currency of the Contracting State as far as possible the same real value for the amounts in paragraph 1 as is expressed there in units of account. Contracting States shall communicate to the depositary the manner of calculation pursuant to paragraph 9 (a), or the result of the conversion in paragraph 9 (b) as the case may be, when depositing an instrument referred to in Article IV and whenever there is a change in either.

de tirage spécial à la date de la constitution du fonds. La valeur, en Droit de tirage spécial, de la monnaie nationale d'un Etat contractant qui est membre du Fonds monétaire international, est calculée selon la méthode d'évaluation appliquée par le Fonds monétaire international à la date en question pour ses propres opérations et transactions. La valeur, en Droit de tirage spécial, de la monnaie nationale d'un Etat contractant qui n'est pas membre du Fonds monétaire international, est calculée de la façon déterminée par cet Etat.

b) Toutefois, un Etat contractant qui n'est pas membre du Fonds monétaire international et dont la législation ne permet pas d'appliquer les dispositions du paragraphe 9 a) du présent article peut, au moment de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation de la présente Convention ou de l'adhésion à celle-ci, ou à tout moment par la suite, déclarer que la limite de la responsabilité prévue au paragraphe 1 et applicable sur son territoire est fixée, par événement, à un total de 2 000 unités monétaires par tonneau de jauge du navire, étant entendu que ce montant total ne devra en aucun cas excéder 210 millions d'unités monétaires. L'unité monétaire visée dans le présent paragraphe correspond à soixante-cinq milligrammes et demi d'or au titre de neuf cents millièmes de fin. La conversion de ces montants en monnaie nationale s'effectue conformément à la législation de l'Etat en cause.

c) Le calcul mentionné à la dernière phrase du paragraphe 9 a) et la conversion mentionnée au paragraphe 9 b) doivent être faits de façon à exprimer en monnaie nationale de l'Etat contractant la même valeur réelle, dans la mesure du possible, que celle exprimée en unités de compte au paragraphe 1. Lors du dépôt d'un instrument visé à l'article IV et chaque fois qu'un changement se produit dans leur méthode de calcul ou dans la valeur de leur monnaie nationale par rapport à l'unité de compte ou à l'unité monétaire, les Etats contractants communiquent au dépositaire leur méthode de calcul conformément au paragraphe 9 a), ou les résultats de la conversion conformément au paragraphe 9 b), selon le cas.

ningsrätten den dag då fonden upprättades. Värdet av en fördragsslutande stats nationella myntslag uttryckt i särskilda dragningsrätter skall för stat som är medlem av Internationella valutafonden, räknas ut enligt den beräkningsmetod, som ifrågavarande dag tillämpas av Internationella valutafonden för dess verksamhet och transaktioner. Värdet av en fördragsslutande stats nationella myntslag uttryckt i särskilda dragningsrätter skall för stat som inte är medlem av Internationella valutafonden beräknas på sätt denna stat bestämmer.

9(b) Fördragsslutande stat som inte är medlem av Internationella valutafonden och vars lag inte medger tillämpning av bestämmelserna i nionde stycket (a) i denna artikel, må dock, vid ratifikationen, antagandet, godkännandet av eller anslutningen till denna konvention eller närhelst därefter förklara att de ansvarsgränser, som enligt första stycket skall gälla inom dess område, för en och samma olycka skall vara sammanlagt 2 000 monetära enheter per ton av fartygets dräktighet dock att det sammanlagda beloppet icke i något fall skall överstiga 210 miljoner monetära enheter. Den monetära enhet som avses i detta stycke motsvarar sextiofem och ett halvt milligram guld av niohundra tusendelars finhet. Omräkningen av dessa belopp till nationellt myntslag skall ske enligt ifrågavarande stats lag.

9(c) Den i sista meningen i nionde stycket (a) nämnda beräkningen och den i nionde stycket (b) nämnda omräkningen skall göras så att de så långt möjligt i den fördragsslutande statens myntslag ger uttryck för samma realvärde som det som uttryckts i räkneenheter i första stycket. Vid deponering av instrument som avses i artikel IV och varje gång ändring görs antingen i beräkningsmetoden eller i värdet av fördragsslutande stats nationella valuta uttryckt i beräkningenheter eller monetära enheter, skall den fördragsslutande staten underrätta depositarien om den metod för beräkning enligt nionde stycket (a) som staten tillämpar resp. resultatet av den i nionde stycket (b) nämnda omräkningen.

Article III

1. The present Protocol shall be open for signature by any State which has signed the Convention or acceded thereto and by any State invited to attend the Conference to Revise the Unit of Account Provisions of the Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage, 1969, held in London from 17 to 19 November 1976. The Protocol shall be open for signature from 1 February 1977 to 31 December 1977 at the Headquarters of the Organization.

2. Subject to paragraph 4 of this Article, the present Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by the States which have signed it.

3. Subject to paragraph 4 of this Article, this Protocol shall be open for accession by States which did not sign it.

4. The present Protocol may be ratified, accepted, approved or acceded to by States Parties to the Convention.

Article IV

1. Ratification, acceptance, approval or accession shall be effected by the deposit of a formal instrument to that effect with the Secretary-General.

2. Any instrument of ratification, acceptance, approval or accession deposited after the entry into force of an amendment to the present Protocol with respect to all existing Parties or after the completion of all measures required for the entry into force of the amendment with respect to all existing Parties, shall be deemed to apply to the Protocol as modified by the amendment.

Article V

1. The present Protocol shall enter into force for the States which have ratified, accepted, approved or acceded to it on the ninetieth day following the date on which eight States including five States each with not less than 1,000,000 gross tons of tanker tonnage have deposited instruments of ratification, acceptance, approval or accession with the Secretary-General.

Article III

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature de tout Etat qui a signé la Convention ou qui y a adhéré et de tout Etat invité à participer à la Conférence chargée de réviser les dispositions de la Convention de 1969 sur la responsabilité civile pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures, tenue à Londres du 17 au 19 novembre 1976. Le Protocole est ouvert à la signature du 1er février 1977 au 31 décembre 1977 au siège de l'Organisation.

2. Sous réserve des dispositions du paragraphe 4 du présent article, le présent Protocole est soumis à la ratification, à l'acceptation ou à l'approbation des Etats qui l'ont signé.

3. Sous réserve des dispositions du paragraphe 4 du présent article, les Etats qui n'ont pas signé le présent Protocole peuvent y adhérer.

4. Les Etats Parties à la Convention peuvent ratifier, accepter ou approuver le présent Protocole, ou y adhérer.

Article IV

1. La ratification, l'acceptation, l'approbation ou l'adhésion s'effectuent par le dépôt d'un instrument en bonne et due forme à cet effet auprès du Secrétaire général.

2. Tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déposé après l'entrée en vigueur d'un amendement au présent Protocole à l'égard de toutes les Parties existantes ou après l'accomplissement de toutes les mesures requises pour l'entrée en vigueur de l'amendement à l'égard desdites Parties, est réputé s'appliquer au Protocole modifié par l'amendement.

Article V

1. Le présent Protocole entre en vigueur à l'égard des Etats qui l'ont ratifié, accepté ou approuvé, ou qui y ont adhéré, le quatre-vingt-dixième jour après la date à laquelle huit Etats, dont cinq ayant chacun au moins 1 million de tonneaux de jauge brute en navires-citernes, ont déposé un instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion auprès du Secrétaire général.

Artikel III

1. Detta protokoll är öppet för undertecknande av alla stater som har undertecknat eller anslutit sig till konventionen och av alla stater som inbjudits att närvara vid den konferens för revision av bestämmelserna om räkneenhet i 1969 års internationella konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja, som hölls i London från den 17 till den 19 november 1976. Protokollet är öppet för undertecknande från den 1 februari 1977 till den 31 december 1977 vid organisationens huvudkontor.

2. Med iakttagande av vad som föreskrives i fjärde stycket i denna artikel skall detta protokoll bli föremål för ratifikation, antagande eller godkännande av de stater som har undertecknat det.

3. Med iakttagande av vad som föreskrives i fjärde stycket i denna artikel skall detta protokoll vara öppet för anslutning av stater som inte har undertecknat det.

4. Detta protokoll får ratificeras, antagas, godkännas eller bli föremål för anslutning av stater som tillträtt konventionen.

Artikel IV

1. Ratifikation, antagande, godkännande eller anslutning skall verkställas genom deponering hos generalsekretären av ett i behörig form upprättat instrument.

2. Instrument angående ratifikation, antagande, godkännande eller anslutning som deponeras efter det en ändring av detta protokoll trätt i kraft i förhållande till alla parter som då är fördragsslutande, eller efter det alla åtgärder vidtagits som erfordras för ikraftträdande av ändringen i förhållande till nämnda parter, skall anses gälla protokollet i dess ändrade lydelse.

Artikel V

1. Detta protokoll träder i kraft för stater som har ratificerat, antagit, godkänt eller anslutit sig till detsamma på nittionde dagen efter den dag då åtta stater, av vilka fem skall var för sig ha ett tanktonnage om minst en miljon bruttoregister-ton, hos generalsekretären deponerat instrument angående ratifikation, antagande, godkännande eller anslutning.

2. For each State which subsequently ratifies, accepts, approves or accedes to it, the present Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the deposit by such State of the appropriate instrument.

Article VI

1. The present Protocol may be denounced by any Party at any time after the date on which the Protocol enters into force for that Party.

2. Denunciation shall be effected by the deposit of an instrument to that effect with the Secretary-General.

3. Denunciation shall take effect one year, or such longer period as may be specified in the instrument of denunciation, after its deposit with the Secretary-General.

Article VII

1. A Conference for the purpose of revising or amending the present Protocol may be convened by the Organization.

2. The Organization shall convene a Conference of Parties to the present Protocol for the purpose of revising or amending it at the request of not less than one-third of the Parties.

Article VIII

1. The present Protocol shall be deposited with the Secretary-General.

2. The Secretary-General shall:

(a) inform all States which have signed the present Protocol or acceded thereto of:

(i) each new signature or deposit of an instrument together with the date thereof;

(ii) the date of entry into force of the present Protocol;

(iii) the deposit of any instrument of denunciation of the present Protocol together with the date on which the denunciation takes effect;

(iv) any amendments to the present Protocol;

(b) transmit certified true copies of the

2. Pour chacun des Etats qui ratifient, acceptent, approuvent le présent Protocole ou y adhèrent ultérieurement, celui-ci entre en vigueur le quatre-vingt-dixième jour après le dépôt par cet Etat de l'instrument approprié.

Article VI

1. Le présent Protocole peut être dénoncé par l'une quelconque des Parties à tout moment à compter de la date à laquelle il entre en vigueur à l'égard de cette Partie.

2. La dénonciation s'effectue par le dépôt d'un instrument à cet effet auprès du Secrétaire général.

3. La dénonciation prend effet un an après la date du dépôt de l'instrument auprès du Secrétaire général ou à l'expiration de toute période plus longue qui pourrait être spécifiée dans cet instrument.

Article VII

1. L'Organisation peut convoquer une conférence ayant pour objet de réviser ou d'amender le présent Protocole.

2. L'Organisation convoque une conférence des Parties au présent Protocole ayant pour objet de le réviser ou de l'amender, à la demande du tiers au moins des Parties.

Article VIII

1. Le présent Protocole est déposé auprès du Secrétaire général.

2. Le Secrétaire général :

a) informe tous les Etats qui ont signé le présent Protocole ou y ont adhéré :

i) de toute signature nouvelle ou de tout dépôt d'instrument nouveau, ainsi que de la date à laquelle cette signature ou ce dépôt sont intervenus;

ii) de la date d'entrée en vigueur du présent Protocole;

iii) du dépôt de tout instrument de dénonciation du présent Protocole, ainsi que de la date à laquelle la dénonciation prend effet;

iv) de tout amendement au présent Protocole;

b) transmet des copies certifiées conformes

2. För stat som vid senare tidpunkt ratificerar, antager, godkänner eller ansluter sig till detta protokoll träder det i kraft på tionde dagen efter den dag då denna stat deponerat vederbörligt instrument.

Artikel VI

1. Detta protokoll får uppsägas av part när som helst efter det att det trätt i kraft för partens vidkommande.

2. Uppsägning skall verkställas genom deponering av ett uppsägningsinstrument hos generalsekreteraren.

3. Uppsägning träder i kraft ett år efter den dag då instrumentet deponerades hos generalsekreteraren eller vid den senare tidpunkt som anges i uppsägningsinstrumentet.

Artikel VII

1. Organisationen har rätt att sammankalla en konferens för att revidera eller ändra detta protokoll.

2. Organisationen skall på begäran av minst en tredjedel av de fördragslutande parterna sammankalla en konferens bestående av dessa parter för att revidera eller ändra detta protokoll.

Artikel VIII

1. Detta protokoll skall deponeras hos generalsekreteraren.

2. Generalsekreteraren skall:

(a) underrätta alla stater som har undertecknat eller anslutit sig till detta protokoll om:

(i) varje nytt undertecknande eller ny deponering av instrument samt dagen härför;

(ii) dagen för detta protokolls ikraftträdande;

(iii) varje deponering av instrument innebärande uppsägning av detta protokoll jämte dagen då uppsägningen träder i kraft;

(iv) alla ändringar i detta protokoll;

(b) överlämna bestyrkta avskrifter av detta

present Protocol to all States which have signed the present Protocol or acceded thereto.

Article IX

As soon as the present Protocol enters into force, a certified true copy thereof shall be transmitted by the Secretary-General to the Secretariat of the United Nations for registration and publication in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations.

Article X

The present Protocol is established in a single original in the English and French languages, both texts being equally authentic. Official translations in the Russian and Spanish languages shall be prepared and deposited with the signed original.

Done at London this nineteenth day of November one thousand nine hundred and seventy-six.

In witness whereof the undersigned being duly authorized for that purpose have signed the present Protocol.

du présent Protocole à tous les Etats qui ont signé le présent Protocole ou y ont adhéré.

Article IX

Dès l'entrée en vigueur du présent Protocole, le Secrétaire général en transmet une copie certifiée conforme au Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies en vue de son enregistrement et de sa publication conformément à l'Article 102 de la Charte des Nations Unies.

Article X

Le présent Protocole est établi en un seul exemplaire original en langues anglaise et française, les deux textes faisant également foi. Il en est établi des traductions officielles en langues espagnole et russe qui sont déposées avec l'exemplaire original revêtu des signatures.

Fait à Londres ce dix-neuf novembre mil neuf cent soixante-seize.

En foi de quoi les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

protokoll till alla stater som har undertecknat protokollet eller anslutit sig till det.

Artikel IX

Så snart detta protokoll har trätt i kraft skall en bestyrkt avskrift av detsamma av generalsekreteraren överlämnas till Förenta Nationernas sekretariat för registrering och offentliggörande enligt artikel 102 i Förenta Nationernas stadga.

Artikel X

Detta protokoll är upprättat i ett enda original exemplar på engelska och franska språken, vilka båda texter äger lika vitsord. Officiella översättningar till ryska och spanska språken skall utarbetas och deponeras tillsammans med det undertecknade originalet.

Som skedde i London den 19 november 1976.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade undertecknat detta protokoll.

Bilaga 4

Protocol to the International Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage, 1971

The Parties to the present Protocol,

Having considered the International Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage, done at Brussels on 18 December 1971;

Have agreed as follows:

Article I

For the purpose of the present Protocol:

1. "Convention" means the International Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage, 1971.

2. "Liability Convention" has the same meaning as in the Convention.

3. "Organization" has the same meaning as in the Convention.

4. "Secretary-General" means the Secretary-General of the Organization.

Article II

Article I, paragraph 4 of the Convention is replaced by the following text:

"Unit of Account" or "Monetary Unit" means the unit of account or monetary unit as the case may be, referred to in Article V of the Liability Convention, as amended by the Protocol thereto adopted on 19 November 1976.

Article III

The amounts referred to in the Convention shall wherever they appear be amended as follows:

(a) Article 4:

(i) "450 million francs" is replaced by

Protocole de la Convention internationale de 1971 portant création d'un fonds international d'indemnisation pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures

Les Parties au présent Protocole,

Ayant examiné la Convention internationale portant création d'un fonds international d'indemnisation pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures, faite à Bruxelles le 18 décembre 1971,

Sont convenues de ce qui suit:

Article I

Aux fins du présent Protocole:

1. « Convention » désigne la Convention internationale de 1971 portant création d'un fonds international d'indemnisation pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures.

2. « Convention sur la responsabilité » a le même sens que dans la Convention.

3. « Organisation » a le même sens que dans la Convention.

4. « Secrétaire général » désigne le Secrétaire général de l'Organisation.

Article II

Le paragraphe 4 de l'article premier de la Convention est remplacé par le texte suivant:

Par « unité de compte » ou « unité monétaire », on entend l'unité de compte ou l'unité monétaire, selon le cas, visée à l'article V de la Convention sur la responsabilité, telle qu'elle a été modifiée par le Protocole adopté le 19 novembre 1976.

Article III

Partout où ils apparaissent, les montants visés dans la Convention sont modifiés comme suit:

a) à l'article 4:

i) « 450 millions de francs » est rem-

(Översättning)

Protokoll till 1971 års internationella konvention om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja

De fördragsslutande parterna,

vilka har tagit i betraktande den internationella konventionen om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja vilken konvention avslutades i Bryssel den 18 december 1971;

har överenskommit om följande:

Artikel I

I detta protokoll förstås med:

1. "Konventionen": 1971 års internationella konvention om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja.

2. "Ansvarighetskonvention": detsamma som i konventionen.

3. "Organisation": detsamma som i konventionen.

4. "Generalsekreterare": organisationens generalsekreterare.

Artikel II

Fjärde stycket i artikel I i konventionen ersätts med följande text.

Med "beräkningsenhet" eller "monetär enhet" förstås allt efter omständigheterna den beräkningsenhet eller den monetära enhet som avses i artikel V i ansvarighetskonventionen i dess lydelse enligt det den 19 november 1976 antagna protokollet.

Artikel III

De belopp som avses i konventionen skall var de än förekommer ändras på följande sätt:

(a) I artikel 4:

(i) "450 miljoner francs" ersätts med

“30 million units of account or 450 million monetary units”;

(ii) “900 million francs” is replaced by “60 million units of account or 900 million monetary units”.

(b) In Article 5:

(i) “1,500 francs” is replaced by “100 units of account or 1,500 monetary units”;

(ii) “125 million francs” is replaced by “8,333,000 units of account or 125 million monetary units”;

(iii) “2,000 francs” is replaced by “133 units of account or 2,000 monetary units”;

(iv) “210 million francs” is replaced by “14 million units of account or 210 million monetary units”;

(c) In Article 11, “75 million francs” is replaced by “5 million units of account or 75 million monetary units”.

(d) In Article 12, “15 million francs” is replaced by “1 million units of account or 15 million monetary units”.

placé par « 30 millions d'unités de compte ou 450 millions d'unités monétaires »;

ii) « 900 millions de francs » est remplacé par « 60 millions d'unités de compte ou 900 millions d'unités monétaires »;

b) à l'article 5:

i) « 1 500 francs » est remplacé par « 100 unités de compte ou 1 500 unités monétaires »;

ii) « 125 millions de francs » est remplacé par « 8 333 000 unités de compte ou 125 millions d'unités monétaires »;

iii) « 2 000 francs » est remplacé par « 133 unités de compte ou 2 000 unités monétaires »;

iv) « 210 millions de francs » est remplacé par « 14 millions d'unités de compte ou 210 millions d'unités monétaires »;

c) à l'article 11, « 75 millions de francs » est remplacé par « 5 millions d'unités de compte ou 75 millions d'unités monétaires »;

d) à l'article 12, « 15 millions de francs » est remplacé par « 1 million d'unités de compte ou 15 millions d'unités monétaires ».

Article IV

1. The present Protocol shall be open for signature by any State which has signed the Convention or acceded thereto and by any State invited to attend the Conference to Revise the Unit of Account Provisions in the International Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage, 1971, held in London from 17 to 19 November 1976. The Protocol shall be open for signature from 1 February 1977 to 31 December 1977 at the Headquarters of the Organization.

2. Subject to paragraph 4 of this Article, the present Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by the States which have signed it.

3. Subject to paragraph 4 of this Article, this Protocol shall be open for accession by States which did not sign it.

4. The present Protocol may be ratified, accepted, approved or acceded to by the States Parties to the Convention.

Article IV

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature de tout Etat qui a signé la Convention ou qui y a adhéré et de tout Etat invité à participer à la Conférence chargée de réviser les dispositions relatives à l'unité de compte dans la Convention internationale de 1971 portant création d'un fonds international d'indemnisation pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures, qui s'est tenue à Londres du 17 au 19 novembre 1976. Le Protocole est ouvert à la signature du 1er février 1977 au 31 décembre 1977 au siège de l'Organisation.

2. Sous réserve des dispositions du paragraphe 4 du présent article, le présent Protocole est soumis à la ratification, à l'acceptation ou à l'approbation des Etats qui l'ont signé.

3. Sous réserve des dispositions du paragraphe 4 du présent article, les Etats qui n'ont pas signé le présent Protocole peuvent y adhérer.

4. Les Etats Parties à la Convention peuvent ratifier, accepter ou approuver le présent Protocole, ou y adhérer.

”30 miljoner beräkningsenheter eller 450 miljoner monetära enheter”;

(ii) ”900 miljoner francs” ersätts med ”60 miljoner beräkningsenheter eller 900 miljoner monetära enheter”.

(b) I artikel 5:

(i) ”1 500 francs” ersätts med ”100 beräkningsenheter eller 1 500 monetära enheter”;

(ii) ”125 miljoner francs” ersätts med ”8 333 000 beräkningsenheter eller 125 miljoner monetära enheter”;

(iii) ”2 000 francs” ersätts med ”133 beräkningsenheter eller 2 000 monetära enheter”;

(iv) ”210 miljoner francs” ersätts med ”14 miljoner beräkningsenheter eller 210 monetära enheter”.

(c) I artikel 11, ”75 miljoner francs” ersätts med ”5 miljoner beräkningsenheter eller 75 miljoner monetära enheter”.

(d) I artikel 12, ”15 miljoner francs” ersätts med ”1 miljon beräkningsenheter eller 15 miljoner monetära enheter”.

Artikel IV

1. Detta protokoll är öppet för undertecknande av alla stater som har undertecknat eller anslutit sig till konventionen och av alla stater som inbjudits att närvara vid den konferens för revision av bestämmelserna om räkneenhet i 1971 års internationella konvention om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja, som hölls i London från den 17 till den 19 november 1976. Protokollet är öppet för undertecknande från den 1 februari 1977 till den 31 december 1977 vid organisationens huvudkontor.

2. Med iakttagande av vad som föreskrives i fjärde stycket i denna artikel skall detta protokoll bli föremål för ratifikation, antagande eller godkännande av de stater som har undertecknat det.

3. Med iakttagande av vad som föreskrives i fjärde stycket i denna artikel skall detta protokoll vara öppet för anslutning av stater som inte har undertecknat det.

4. Detta protokoll får ratificeras, antagas, godkännas eller bli föremål för anslutning av stater som tillträtt konventionen.

Article V

1. Ratification, acceptance, approval or accession shall be effected by the deposit of a formal instrument to that effect with the Secretary-General.

2. Any instrument of ratification, acceptance, approval or accession deposited after the entry into force of an amendment to the present Protocol with respect to all existing Parties or after the completion of all measures required for the entry into force of the amendment with respect to all existing Parties shall be deemed to apply to the Protocol as modified by the amendment.

Article VI

1. The present Protocol shall enter into force for the States which have ratified, accepted, approved or acceded to it on the ninetieth day following the date on which the following requirements are fulfilled:

(a) at least eight States have deposited instruments of ratification, acceptance, approval or accession with the Secretary-General, and

(b) the Secretary-General has received information in accordance with Article 39 of the Convention that those persons in such States who would be liable to contribute pursuant to Article 10 of the Convention have received during the preceding calendar year a total quantity of at least 750 million tons of contributing oil.

2. However, the present Protocol shall not enter into force before the Convention has entered into force.

3. For each State which subsequently ratifies, accepts, approves or accedes to it, the present Protocol shall enter into force on the ninetieth day after deposit by such State of the appropriate instrument.

Article VII

1. The present Protocol may be denounced by any Party at any time after the date on which the Protocol enters into force for that Party.

2. Denunciation shall be effected by the deposit of an instrument with the Secretary-General.

Article V

1. La ratification, l'acceptation, l'approbation ou l'adhésion s'effectuent par le dépôt d'un instrument en bonne et due forme à cet effet auprès du Secrétaire général.

2. Tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déposé après l'entrée en vigueur d'un amendement au présent Protocole à l'égard de toutes les Parties existantes ou après l'accomplissement de toutes les mesures requises pour l'entrée en vigueur de l'amendement à l'égard desdites Parties, est réputé s'appliquer au Protocole modifié par l'amendement.

Article VI

1. Le présent Protocole entre en vigueur à l'égard des Etats qui l'ont ratifié, accepté ou approuvé, ou qui y ont adhéré, le quatre-vingt-dixième jour après la date à laquelle les conditions suivantes sont remplies:

a) au moins huit Etats ont déposé un instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion auprès du Secrétaire général, et

b) le Secrétaire général a été informé, conformément à l'article 39 de la Convention, que les personnes qui seraient tenues, dans ces Etats, de contribuer au Fonds en application de l'article 10 de la Convention, ont reçu, au cours de l'année civile précédente, au moins 750 millions de tonnes d'hydrocarbures donnant lieu à contribution.

2. Toutefois, le présent Protocole ne peut entrer en vigueur avant l'entrée en vigueur de la Convention.

3. Pour chacun des Etats qui ratifient, acceptent, approuvent le présent Protocole ou y adhèrent ultérieurement, celui-ci entre en vigueur le quatre-vingt-dixième jour après le dépôt par cet Etat de l'instrument approprié.

Article VII

1. Le présent Protocole peut être dénoncé par l'une quelconque des Parties à tout moment à compter de la date à laquelle le Protocole entre en vigueur à l'égard de cette Partie.

2. La dénonciation s'effectue par le dépôt d'un instrument auprès du Secrétaire général.

Artikel V

1. Ratifikation, antagande, godkännande eller anslutning skall verkställas genom deponering hos generalsekreteraren av ett i behörig form upprättat instrument.

2. Instrument angående ratifikation, antagande, godkännande eller anslutning, som deponeras efter det en ändring av detta protokoll trätt i kraft i förhållande till alla parter som då är fördragsslutande eller efter det alla åtgärder vidtagits som erfordras för ikraftträdande av ändringen i förhållande till nämnda parter, skall anses gälla protokollet i dess ändrade lydelse.

Artikel VI

1. Detta protokoll träder i kraft för stater som har ratificerat, antagit, godkänt eller anslutit sig till detsamma på nittionde dagen efter den dag då följande villkor uppfyllts:

(a) minst åtta stater har hos generalsekreteraren deponerat instrument angående ratifikation, antagande, godkännande eller anslutning, och

(b) generalsekreteraren har erhållit uppgifter enligt artikel 39 i konventionen att de som i dessa stater skulle vara skyldiga att betala avgift enligt artikel 10 i konventionen under föregående kalenderår mottagit sammanlagt minst 750 miljoner ton avgiftspliktig olja.

2. Detta protokoll träder dock inte i kraft innan konventionen har trätt i kraft.

3. För stat som vid senare tidpunkt ratificerar, antager, godkänner eller ansluter sig till detta protokoll träder det i kraft på nittionde dagen efter den dag då denna stat deponerat vederbörligt instrument.

Artikel VII

1. Detta protokoll får uppsägas av part när som helst efter det att det trätt i kraft för partens vidkommande.

2. Uppsägning skall verkställas genom deponering av ett instrument hos generalsekreteraren.

3. Denunciation shall take effect one year, or such longer period as may be specified in the instrument of denunciation, after its deposit with the Secretary-General.

Article VIII

1. A conference for the purpose of revising or amending the present Protocol may be convened by the Organization.

2. The Organization shall convene a Conference of Parties to the present Protocol for the purpose of revising or amending it at the request of not less than one-third of the Parties.

Article IX

1. The present Protocol shall be deposited with the Secretary-General.

2. The Secretary-General shall:

(a) inform all States which have signed the present Protocol or acceded thereto of:

(i) each new signature or deposit of an instrument together with the date thereof;

(ii) the date of entry into force of the present Protocol;

(iii) the deposit of any instrument of denunciation of the present Protocol together with the date on which the denunciation takes effect;

(iv) any amendments to the present Protocol;

(b) transmit certified true copies of the present Protocol to all States which have signed the present Protocol or acceded thereto.

Article X

As soon as this Protocol enters into force, a certified true copy thereof shall be transmitted by the Secretary-General to the Secretariat of the United Nations for registration and publication in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations.

3. La dénonciation prend effet un an après la date du dépôt de l'instrument auprès du Secrétaire général ou à l'expiration de toute période plus longue qui pourrait être spécifiée dans cet instrument.

Article VIII

1. L'Organisation peut convoquer une conférence ayant pour objet de réviser ou d'amender le présent Protocole.

2. L'Organisation convoque une conférence des Parties au présent Protocole ayant pour objet de le réviser ou de l'amender, à la demande du tiers au moins des Parties.

Article IX

1. Le présent Protocole est déposé auprès du Secrétaire général.

2. Le Secrétaire général:

a) informe tous les Etats qui ont signé le présent Protocole ou y ont adhéré:

i) de toute signature nouvelle ou de tout dépôt d'instrument nouveau, ainsi que de la date à laquelle cette signature ou ce dépôt sont intervenus;

ii) de la date d'entrée en vigueur du présent Protocole;

iii) du dépôt de tout instrument de dénonciation du présent Protocole, ainsi que de la date à laquelle la dénonciation prend effet;

iv) de tout amendement au présent Protocole;

b) transmet des copies certifiées conformes du présent Protocole à tous les Etats qui ont signé le présent Protocole ou y ont adhéré.

Article X

Dès l'entrée en vigueur du présent Protocole, le Secrétaire général en transmet une copie certifiée conforme au Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies en vue de son enregistrement et de sa publication conformément à l'Article 102 de la Charte des Nations Unies.

3. Uppsägning träder i kraft ett år efter den dag då instrumentet deponerades hos generalsekreteraren eller vid den senare tidpunkt som anges i uppsägningsinstrumentet.

Artikel VIII

1. Organisationen har rätt att sammankalla en konferens för att revidera eller ändra detta protokoll.

2. Organisationen skall på begäran av minst en tredjedel av de fördragsslutande parterna sammankalla en konferens bestående av dessa parter för att revidera eller ändra detta protokoll.

Artikel IX

1. Detta protokoll skall deponeras hos generalsekreteraren.

2. Generalsekreteraren skall:

(a) underrätta alla stater som har undertecknat eller anslutit sig till protokollet om:

(i) varje nytt undertecknande eller ny deponering av instrument samt dagen härför;

(ii) dagen för detta protokolls ikraftträdande;

(iii) varje deponering av instrument innebärande uppsägning av detta protokoll jämte dagen då uppsägningen träder i kraft;

(iv) alla ändringar i detta protokoll;

(b) överlämna bestyrkta avskrifter av detta protokoll till alla stater som har undertecknat protokollet eller anslutit sig till det.

Artikel X

Så snart detta protokoll har trätt i kraft skall en bestyrkt avskrift av detsamma av generalsekreteraren överlämnas till Förenta Nationernas sekretariat för registrering och offentliggörande enligt artikel 102 i Förenta Nationernas stadga.

Article XI

The present Protocol is established in a single original in the English and French languages, both texts being equally authentic. Official translations in the Russian and Spanish languages shall be prepared by the Secretariat of the Organization and deposited with the signed original.

Done at London this nineteenth day of November one thousand nine hundred and seventy-six.

In witness whereof the undersigned being duly authorized for that purpose have signed the present Protocol.

Article XI

Le présent Protocole est établi en un seul exemplaire original en langues anglaise et française, les deux textes faisant également foi. Le Secrétariat de l'Organisation en prépare des traductions officielles en langues espagnole et russe qui sont déposées avec l'exemplaire original revêtu des signatures.

Fait à Londres ce dix-neuf novembre mil neuf cent soixante-seize.

En foi de quoi les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Artikel XI

Detta protokoll är upprättat i ett enda originalexemplar på engelska och franska språken, vilka båda texter äger lika vitsord. Officiella översättningar till ryska och spanska språken skall utarbetas av organisationens sekretariat och deponeras tillsammans med det undertecknade originalet.

Som skedde i London den 19 november 1976.

Till bekräftelse härav har undertecknade därtill vederbörligen befullmäktigade undertecknat detta protokoll.

